

**ŠOLA ZA ČASTNIKE
21. GENERACIJA
SPECIALIZACIJA PEHOTA**

ZAKLJUČNA NALOGA

**PREMIKI IN OFENZIVNO DELOVANJE MOTORIZIRANEGA VODA
SKOV 8 x 8 V POGOJIH SLABE VIDLJIVOSTI**

Kandidat, slušatelj:

desetnik

Dejan Balažič

Mentor:

stotnik

Aleš Kunstelj

Somentor:

štabni vodnik

Stanko Jurkovič

Maribor, avgust 2010

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA OBRAMBO

Slovenska vojska

Poveljstvo za doktrino, razvoj,
izobraževanje in usposabljanje
Šola za častnike

Številka:

Datum:

ZAKLJUČNA NALOGA

PREMIKI IN OFENZIVNO DELOVANJE MOTORIZIRANEGA VODA SKOV 8 x 8 V POGOJIH SLABE VIDLJIVOSTI

Kandidat, slušatelj:

desetnik

Dejan Balažic

Mentor:

stotnik

Aleš Kunstelj

Somentor:

štabni vodnik

Stanko Jurkovič

Maribor, avgust 2010

POVZETEK

V zaključni nalogi so predstavljene oblike in tehnike premikanja SKOV 8 x 8 Svarun v pogojih omejene vidljivosti ter vrste ofenzivnih delovanj. Težišče preučevanja je zmožnost uporabe in izkoriščanje tehničnih sredstev pri premikih ter vrstah ofenzivnega delovanja v pogojih omejene vidljivosti. Prikazani so dejavniki, ki oblikujejo pogoje omejene vidljivosti, oprema za opazovanje in vidljivost iz vozila, ofenzivno delovanje ter tehnike in oblike premikanja v pogojih omejene vidljivosti. Pri tem moram poudariti da pogoje omejene vidljivosti ne smemo jemati kot nenavadne ali posebne pogoje, temveč kot pogoje, ki zahtevajo od poveljujočega podrobnejše načrtovanje delovanja ter mu omogočajo da s prikritim približevanjem cilju doseže element presenečenja pri izvedbi napada. Predstavljena je tudi organiziranost motoriziranega voda in načela ofenzivnega delovanja.

V modernih vojskah v ospredje vse bolj prihaja motorizirana pehota, ki za svoj premik prioritetno uporablja oklepna vozila. Oklepna vozila pehoti poleg hitrejšega premika nudijo določeno stopnjo varnosti ter močnejšo ognjeno moč z orožjem na oklepnikih. Ker pa je motoriziran vod najbolj ranljiv tako iz zemlje kot iz zraka, mora svoje aktivnosti izvajati čim bolj prikrito in skrito, zato je pri tem pomembno izkoriščanje pogojev omejene vidljivosti.

Ključne besede: oklepno vozilo SKOV 8 x 8 Svarun, tehnika premikanja, ofenzivno delovanje, napad, motoriziran vod, načela ofenzivnega delovanja, motorizirana pehota, ognjena moč, pogoji omejene vidljivosti.

SUMMARY

In my final paper I have presented the forms and techniques of SKOV 8 x 8 Svarun movement in the conditions of limited visibility and the types of offensive actions. The main aim is to research the ability to use technical equipment when moving or acting offensively in the conditions of limited visibility. I have presented the factors which cause limited visibility, the vehicle's observation equipment, the offensive actions, and the techniques and forms of movement in the conditions of limited visibility. I have to stress that the conditions of limited visibility are not something unusual or special, but they are the conditions which require from a commander a more detailed planning and they enable him / her to achieve an element of surprise with a disguised approach in attack. I have also presented the organization of a motorized platoon and the principles of offensive actions.

In modern armies the motorized infantry, which mainly uses armoured vehicles for its movement, is becoming more and more important. The armoured vehicles offer a faster and safer movement and more powerful arms. On the other hand the motorized platoon is more vulnerable and it has to act as discretely as possible and this is why it is important to use the conditions of limited visibility

Key words: armoured vehicle SKOV 8 x 8 Svarun, techniques of movement, offensive actions, attack, motorized platoon, the principles of offensive actions, powerful arms, conditions of limited visibility.

KAZALO

POVZETEK.....	ii
SUMMARY.....	iii
1 UVOD.....	1
1.1 IZHODIŠČA ZAKLJUČNE NALOGE.....	3
1.2 NAMEN IN CILJ RAZISKAVE	3
1.3 METODA DELA.....	3
1.4 STRUKTURA ZAKLJUČNE NALOGE	3
2 ORGANIZIRANOST MOTORIZIRANEGA VODA	5
2.1 POVELJSTVO VODA SKOV	5
2.2 MOTORIZIRANI ODDELEK	6
2.3 DOLŽNOSTI IN ODGOVORNOST V MOTORIZIRANEM ODDELKU.....	7
2.3.1 Poveljnik motoriziranega oddelka	7
2.3.2 Namerilec na orožju vozila	7
2.3.3 Voznik	7
2.3.4 Strelec.....	7
2.3.5 Strelec / protioklepnik	8
2.3.6 Vodja ognjene skupine	8
2.3.7 Puškomitraljezec	8
2.3.8 Strelec / bombometnik.....	8
2.3.9 Strelec bojiščni reševalec.....	8
2.4 SKOV 8 X 8 SVARUN	8
2.5 OPREMLJENOST VOZIL S SVETILI	9
3 DEJAVNIKI, KI OBLIKUJEJO POGOJE OMEJENE VIDLJIVOSTI.....	11
3.1 VREMENSKI DEJAVNIKI.....	11
3.2 UPORABA DIMA V BOJU.....	11
3.2.1 Sistem za zadimnitev na SKOV.....	12
4 NAPRAVE ZA OPAZOVANJE	13
4.1 VRSTE.....	13
4.2 OJAČEVALCI SLIKE	14
4.3 TERMOVIZIJE.....	14
4.4 OSVETLJEVANJE	15
4.5 VIDLJIVOST IN OPAZOVANJE IZ VOZILA	15
5 PREMIKANJE V POGOJIH OMEJENE VIDLJIVOSTI.....	18
5.1 TEHNIKE PREMIKANJA V POGOJIH OMEJENE VIDLJIVOSTI.....	19
5.2 OBLIKE PREMIKA V POGOJIH OMEJENE VIDLJIVOSTI.....	21
5.2.1 Z vkrcano pehoto.....	21
5.2.2 Z izkrcano pehoto.....	23
5.3 ZMOŽNOSTI IN OMEJITVE OPREME V POGOJIH OMEJENE VIDLJIVOSTI...	23
6 OFENZIVNA DELOVANJA	25
6.1 ZNAČILNOSTI OFENZIVNIH DELOVANJ	25
6.2 NAČELA OFENZIVNEGA DELOVANJA.....	25
6.2.1 Presenečenje	25
6.2.2 Osredotočenost.....	25
6.2.3 Prilagodljivost.....	26
6.2.4 Drznost.....	26
6.3 ANALIZA BOJNIH FUNKCIJ MOTORIZIRANE ENOTE 8 X 8 V NAPADU.....	26

6.4	VRSTE OFENZIVNIH DELOVANJ	28
6.5	NAPAD V OMEJENI VIDLJIVOSTI	28
6.6	DRUGA OFENZIVNA DELOVANJA	33
7	ZAKLJUČEK.....	34
	SEZNAM SLIK IN TABEL.....	37
	SEZNAM UPORABLJENIH KRATIC.....	38
	IZJAVA O AVTORSTVU.....	39

1 UVOD

V današnjem času motorizirane pehotne enote uporabljajo različne oklepnike. Na njih pa je ponavadi nameščeno močnejše orožje, ki ga upravlja namerilec. Ta v odsotnosti poveljnika oddelka prevzame poveljevanje nad vozilom, kontrolira premike vozila in ga usmerja po navodilih poveljnika oddelka, dopolni oborožitveno postajo s strelivom, ko to razmere dopuščajo. V primeru vozila (SKOV 8 x 8 Svarun) lahko s pomočjo več funkcijskih krmilnih ročic in LCD monitorja, upravlja z oborožitveno postajo na kateri je nameščen težki mitraljez kalibra 12,7 mm ali avtomatski bombomet 40 mm.

Ti oklepni transporterji, ki jih motorizirane enote uporabljajo nudijo moštvu zaščito pred pehotnimi izstrelki iz lahkega pehotnega orožja, drobci granat in bomb, izstrelki težkih mitraljezov do vključno kalibra 14,5 mm in RKB delovanjem. Oklep sestavljajo iz jeklenih plošč zvarjena šasija in dodatna zaščitna obloga iz jeklenih plošč iz posebne zlitine in najlona, ki so z namensko zračnostjo privijačene na osnovni oklep. Vozilo ima zaščitno protiminsko dno, ki ščiti posadko pred eksplozijami talnih PO min, ki vsebujejo do 8 kg TNT.

Vozila omogočajo enoti hitrejši premik in po potrebi ognjeno podporo izkrcani pehoti. Ob enem pa je prevoz moštva v oklepem vozilu lahko kritičen in nevaren, saj če je vozilo zadeto s sredstvom, ki ga uniči ali prebije oklep (protioklepna sredstva ali orožja velikega kalibra), je lahko vozilo s celotnim moštvom izgubljeno. Tako lahko poveljnik voda v trenutku ostane brez enega vozila in brez celega oddelka, kar pa ognjeno moč voda zelo slabi. Definitivno je še vedno glavna moč motorizirane enote pehota, ki se ob primernem času izkrca iz vozil in opravi nalogo, ki ji je bila dodeljena.

Usmeritve razvoja vojaških vozil so usmerjene v zanesljivost in varnost vozil. Varnost v cestnem prometu kot tudi varnost zunaj vozišč sta nujna elementa, na katerih mora vozilo temeljiti. To pomeni, da mora vozilo zagotavljati varno vožnjo tudi v primeru omejene vidljivosti (dim, megla, vreme), po brezpotju (ne glede na vrsto terena) kot tudi v vojnih razmerah, seveda do določene mere. Prioriteta vseh vojska danes so vozila s čim višjo zmogljivostjo v premikih v omejenih pogojih vidljivosti, premagovanju različnih terenskih ovir kot tudi čim večja prehodnost vozil, velika mobilnost vozil, možnost bređenja vozila, zaščita in udobje posadke, zanesljivost in vzdržljivost, protiminska zaščita vozila, velika ognjena moč in seveda čim daljša življenjska doba.

SKOV 8 x 8 Svarun je oklepni transporter, v katerem pomembno vlogo odigra celotna posadka. Voznik vozila v celoti vpliva na element zanesljivosti, saj mora vzdrževati vozilo in poskrbeti, da bo v danih situacijah brezhibno delovalo. Voznik je tisti, ki vodi vozilo, ga usmerja, pozna sposobnosti vozila, hkrati ocenjuje zemljišče pred vozilom ter ukrepa pri spremembah pogojev vožnje. Vožnja v težkih pogojih je težavna in pogosto zelo obremenjuje tako vozilo kot tudi voznika, zato sta primerno vozilo in dobro usposobljen voznik nujna pri premagovanju težjih terenskih razmer. Dobro poznavanje vozila in zemljišča ter izkušnost voznika nam omogočajo uspešno vožnjo tudi v najtežjih pogojih.

V zaključni nalogi se bom osredotočil in predstavil oblike in tehnike premikanja ter ofenzivna delovanja v pogojih omejene vidljivosti (dim, megla, vreme) za SKOV 8 x 8 Svarun.

Za nalogo v kateri se lahko osredotočim na oklepna vozila na kolesni pogon sem se odločil, ker je glede na samo naravo nalog, ki jih imajo dandanes vojske, predvsem mislim tukaj na udeležbo na mirovnih operacijah se mi zdijo ta veliko bolj primerna in učinkovita za omenjena območja. Velika prednost tovrstnih enot sta visoka stopnja premičnosti in sposobnost za odločilno delovanje z izkrcano pehoto. Na splošno lahko govorimo o boljši premičnosti kolesnikov (večja in hitrejša premičnost vozila), imajo prednost pri doseganju hitrosti v primerjavi z gosenicami, prav tako so dandanes ta vozila postala sodobna

platforma za izdelavo različnih oklepnih sistemov, nenazadnje tudi nižja cena proizvodnje in s tem tudi cenejša vozila.

Razvoj Slovenske vojske poteka v skladu s prioritetami vzpostavljanja sil, ki so namenjene izpolnjevanju obveznosti v okviru zavezništva. Tudi zaradi tega je opremljanje usmerjeno v zmogljivosti, ki omogočajo premičnost in premestljivost enot na krizna območja (po Furlanu, 2006, str. 34).

1.1 IZHODIŠČA ZAKLJUČNE NALOGE

Tema zaključne naloge je premiki in ofenzivno delovanje motoriziranega voda SKOV 8 x 8 Svarun v pogojih slabe vidljivosti. Za to temo sem se odločil, ker me zanima delovanje oklepnega transporterja SKOV 8 x 8 Svarun, s katerimi so opremljeni motorizirani vodi Slovenske vojske, ter velika verjetnost da bom tudi sam v prihodnosti poveljeval motorizirani enoti.

Izhodišče naloge je taktična uporaba oklepnega vozila v motorizirani enoti in podajanje rešitev za konkretne naloge v pogojih omejene vidljivosti.

1.2 NAMEN IN CILJ RAZISKAVE

Namen raziskave je opisati organiziranost motorizirane enote, oblike in tehnike taktičnega premikanja motorizirane enote SKOV 8 x 8 Svarun v pogojih omejene vidljivosti ter preučiti vrste ofenzivnih delovanj. Moj namen je predstaviti pogoje omejene vidljivosti ter premikanje v teh pogojih. V drugem delu pa predstaviti značilnosti ofenzivnih delovanj motorizirane enote, za katera so z vidika ognjene moči, mobilnosti, oklepne zaščite ter glede zmožnosti izkrcanega elementa dobro opremljene.

Moj prvi cilj raziskave je, da v splošnem poskušam ugotoviti, kakšni so postopki vozila pri premikanju ter uporabi tehnike za lažje opazovanje v pogojih omejene vidljivosti.

Moj drugi cilj je ugotoviti zmožnosti zagotavljanja SKOV 8 x 8 Svarun vseh bojnih funkcij pri izvedbi ofenzivnega delovanja.

1.3 METODA DELA

Pri zbiranju virov za zaključno nalogo sem se osredotočil na dejstva, ki bi mi omogočila doseganje mojih ciljev zaključne naloge. Metode družboslovnega raziskovanja, ki sem jih uporabil, se med seboj prepletajo, vključil pa sem naslednje.

Analiza sekundarnih virov mi je predstavljala osnovno podlago, saj sem se pri delu osredotočil predvsem na posamezne knjige, članke in tudi nekatera raziskovalna dela ter taktične študije, ki so zajemala področje motornih vozil pehote.

Pri teoretičnih konceptih zaključne naloge sem med raziskovalnimi metodami največ uporabil **opisno oziroma deskriptivno metodo**, s katero sem predstavil tehnike ofenzivnega delovanja.

Vključil sem tudi nekatere podatke, pridobljene z udeležbo na predavanjih v času šolanja na Šoli za častnike ter nekaj **internetnih virov**.

1.4 STRUKTURA ZAKLJUČNE NALOGE

V prvem delu zaključne naloge je podana uvodna predstavitev tematike in predstavljen sam namen in cilj naloge.

V drugem delu so na splošno predstavljene bistvene karakteristike organiziranosti motoriziranega voda.

V tretjem delu predstavim dejavnike, ki vplivajo na oblikovanje pogojev omejene vidljivosti. V četrtem delu predstavim naprave za opazovanje.

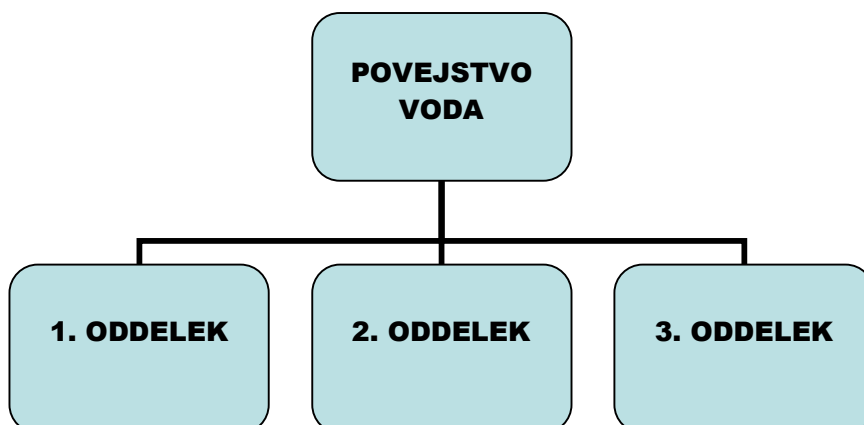
V petem delu predstavim oblike premikanja z vkrcano kot izkrcano pehoto, tehnike premikanja v pogojih omejene vidljivosti ter uporabo tehnike za lažje opazovanje v teh pogojih.

V šestem delu predstavim značilnosti in vrste ofenzivnih delovanj motorizirane enote, ki je z vidika ognjene moči, mobilnosti, oklepne zaščite dobro opremljena ter glede zmožnosti izkrcanega elementa, ki lahko vzpostavi stik z sovražnikom na kratkih razdaljah tudi uniči. V zaključku so povzete najpomembnejše ugotovitve in predstavljeni moji pogledi na tematiko, ki je obravnavana v zaključni nalogi.

2 ORGANIZIRANOST MOTORIZIRANEGA VODA

Motorizirani vod je opremljen s štirimi srednjimi oklepnimi vozili SKOV 8 x 8 Svarun. Sestavljen je iz poveljstva voda in treh motoriziranih oddelkov. Poveljnik voda s poveljstvom voda ter vsak oddelek imajo po eno srednje kolesno oklepno vozilo SKOV 8 x 8 Svarun.

Slika 1: Prikaz organiziranosti motoriziranega voda SKOV

Vir: SKOV PATRIA 8x8, Osnutek- začasna navodila (2008, str. 24)

2.1 POVELJSTVO VODA SKOV

Poveljstvo voda SKOV sestavlja devet pripadnikov, ki so organizirani v dve skupini. Stalni del posadke vozila sta voznik in namerilec na orožju, ki v odsotnosti poveljnika voda prevzame poveljevanje nad vozilom. Izskrcni del posadke pa sestavljajo; poveljnik voda, vezist, vodja ognjene skupine in obenem namerilec na puškomitraljezu, strelec - strežač, namerilec na puškomitraljezu in strelec strežač. V posadko poveljstva voda se lahko v okviru potreb dodajo specialisti za artilerijo, izvidništvo, prevajalci itd.

Vodni podčastnik se nahaja v vozilu poveljnika voda oziroma načeloma po odločitvi poveljnika voda v vozilu drugega oddelka. Ko se pehota izkrca, vodni podčastnik prevzame kontrolo nad vozili voda, preko radijske zveze ostaja v stalnem stiku z poveljnikom voda in izvaja naloge skladno z njegovimi ukazi in skrbi za taktične premike SKOV voda. Po ukazu poveljnika voda organizira in vodi ognjeno podporo. Na BMS-u ima trenutni vpogled nad taktično situacijo, skrbi za prenos informacij med poveljnikom čete in poveljnikom voda in vozili v vodu, poveljnika voda obvešča o vseh dopolnilih in spremembah taktične situacije. Zbira informacije o statusu voda in stanju v vodu ter skrbi za logistično zagotovitev delovanja.

Slika 2: Običajna sestava poveljstva voda SKOV

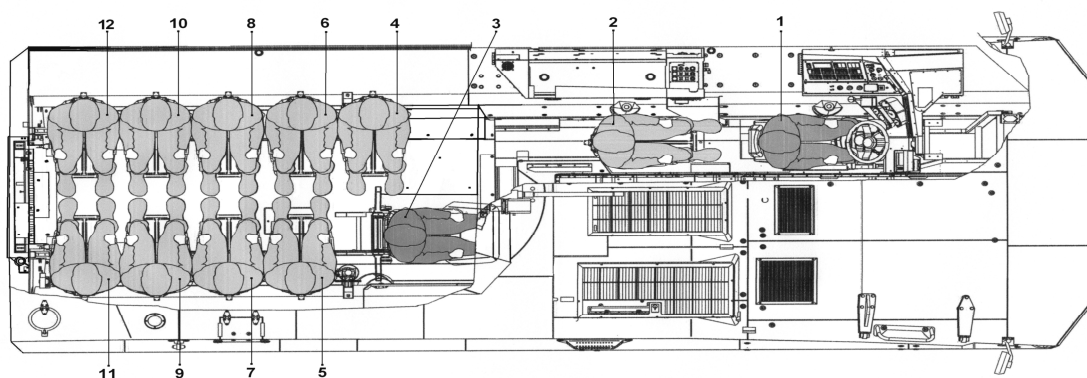

Vir: SKOV PATRIA 8×8, Osnutek- začasna navodila (2008, str. 25)

2.2 MOTORIZIRANI ODDELEK

Posadko 1, 2, 3, motoriziranega oddelka SKOV sestavlja enajst pripadnikov, ki so organizirani v dve skupini: stalno posadko vozila in izkrcni del. Stalni del posadke vozila sta voznik in namerilec na orožju vozila, ki v odsotnosti poveljnika voda prevzame poveljevanje nad vozilom. Izkrcni del je sestavljen iz devetih vojakov; poveljnika oddelka, dveh vodij ognjenih skupin, dveh namerilcev na lahkem puškomitraljezu MINIMI, dveh strelcev bombometnikov, strelca in strelca bojišnega reševalca. Poveljnik voda je tisti, ki načeloma določa organiziranost in sestavo izkrcnega dela. Njegova odločitev vedno temelji na moči oddelka, vrsti naloge, sovražniku, zemljišču in je skladna z namero poveljnika čete (po Jurkoviču, 2006, str. 24 – 26).

Slika 3: Sedežni razpored oddelka SKOV

1. – Voznik	2. – Namerilec vodja SKOV
3. – Poveljnik oddelka	4. – Prosti sedež (VPČ v 2. oddelku)
5. – Vodja skupine »2«	6. – Strelec bojišni reševalec
7. – Strelec	8. – Strelec - bombometnik
9. – Strelec - bombometnik	10. – Puškomitraljezec MINIMI
11. – Puškomitraljezec MINIMI	12. – Vodja skupine »1«

Vir: SKOV PATRIA 8×8, Osnutek- začasna navodila (2008, str. 27)

2.3 DOLŽNOSTI IN ODGOVORNOST V MOTORIZIRANEM ODDELKU

Vsak motorizirani oddelek je organiziran glede na zmožnosti vozila tako, da lahko iz vozila opazuje s pomočjo naprav za opazovanje in z oborožitveno postajo Kongsberg Protector RWS ognjeno deluje v vseh smereh med premikom in v pogojih zmanjšane vidljivosti na premične ali stoječe cilje, ali se hitro izkrca kadar je to potrebno za uspešno izvršitev naloge.

2.3.1 Poveljnik motoriziranega oddelka

Poveljuje oddelku in je v celoti odgovoren za svoj oddelek. Oborožen je z avtomatsko puško F-2000. Skrbi za logistično administrativne potrebe oddelka. Vzdržuje bojno pripravljenost in usposobljenost oddelka. Nadzira manever in delovanje oddelka. Ko je oddelek vkrcan, poveljnik oddelka usmerja namerilca, določa cilje, izbira poti za premike, določa mesta izkrcanja in vkrcanja in položaje vozila, določa vrsto orožja za delovanje po ciljeh, komunicira z poveljnikom voda ter izvršuje njegova povelja. Skupaj z namerilcem skrbi za popolnjenost oborožitvene postaje s strelivom. Kadar je oddelek izkrcan ima poveljnik oddelka možnost izbire ali bo ostal v vozilu ali pa se priključi izkrcanemu delu izven vozila. Običajno je izkrcani del, z vozilom pa poveljuje preko namerilca s pomočjo radijske naprave in signalov.

2.3.2 Namerilec na orožju vozila

Namerilec popolnoma obvlada in pozna oborožitev vozila in je odgovoren za njeno brezhibno delovanje in vzdrževanje. Izvaja dnevne, tedenske, mesečne preglede oborožitvene postaje in orožja ter sodeluje na tehničnih pregledih. Opazuje bojišče, zaznava sovražnikove cilje in jih uničuje s svojim orožjem. V odsotnosti poveljnika oddelka prevzame poveljevanje nad vozilom, kontrolira premike vozila in ga usmerja po navodilih poveljnika oddelka, dopolni oborožitveno postajo s strelivom, ko to razmere dopuščajo. S pomočjo več funkcijskih krmilnih ročic in LCD monitorja, upravlja z oborožitveno postajo na kateri je nameščen težki mitraljezom kalibra 12,7 mm ali avtomatski bombomet 40 mm. Skrbi za ognjeno podporo oddelku. In po navajanju poveljnika oddelka izven vozila prednostno uničuje določene cilje. Namerilec je stalni član posadke. Oborožen je z avtomatsko puško F-2000.

2.3.3 Voznik

Vozi in upravlja SKOV po navodilih poveljnika oddelka oziroma namerilca. Oborožen je z avtomatsko puško F-2000. Pozna vozilo in je odgovoren za njegovo brezhibno delovanje in vzdrževanje, pri katerem mu pomagajo ostali pripadniki oddelka. Izvaja dnevne, tedenske, mesečne preglede vozila in sodeluje na tehničnih pregledih. Upošteva in obvladuje pravilne postopke terenske vožnje. Voznik je stalni član posadke.

2.3.4 Strelec

Običajno deluje kot pripadnik izkrcanega dela. Oborožen je z avtomatsko puško F-2000. Skrbi za svoje orožje in opremo ter izvršuje povelja poveljnika oddelka in ognjene skupine.

2.3.5 Strelec / protioklepnik

Običajno deluje kot pripadnik izkrcanega dela. Oborožen je z avtomatsko puško F-2000 in po potrebi z ročnim protioklepnim orožjem (RPOO) RGW-90. Angažira se kot strelec v oddelku, po ukazu poveljnika oddelka ali vodje skupine nosi in strelja z RPOO.

2.3.6 Vodja ognjene skupine

Vodja ognjene skupine (VOS) je v celoti odgovoren za svojo ognjeno skupino. Običajno deluje kot pripadnik izkrcanega dela in vodi ognjeno skupino. Oborožen je z avtomatsko puško F-2000. Ko je ognjena skupina vkrcana, komunicira s poveljnikom oddelka in izvršuje njegova povelja, izvaja pripravo skupine. Ko je ognjena skupina izkrcana komunicira s poveljnikom oddelka, s pomočjo radijske naprave in signalov. Določa cilje ognjeni skupini, določa vrsto orožja za delovanje po ciljih, izbira poti in vodi premik ognjene skupine. Vodi ognjeno skupino in poroča poveljniku oddelka.

2.3.7 Puškomitraljezec

Običajno deluje kot pripadnik izkrcanega dela, skrbi za svoje orožje in opremo ter izvršuje povelja poveljnika oddelka ali vodje ognjene skupine. Oborožen je z lahkim puškomitraljezom MINIMI. Deluje na težišču bojevanja. V ofenzivnih delovanjih je načeloma v skupini za podporo. Med izkrcanjem je lahko postavljen na bok SKOV, kjer služi za zavarovanje ali kritje z ognjem izkrcanja ostalega dela oddelka iz vozila.

2.3.8 Strelec / bombometnik

Običajno deluje kot pripadnik izkrcanega dela, skrbi za svoje orožje in opremo ter izvršuje povelja poveljnika oddelka in vodje ognjene skupine. Oborožen je z avtomatsko puško F-2000 in podcevnim bombometom kalibra 40 mm. Po ukazu poveljnika oddelka ali vodje skupine s pod cevnim bombometom uničuje določene cilje, z dimom maskira manever, ogenj in premike oddelka / skupine. Ponoči in v pogojih slabe vidljivosti pa z izstrelitvijo svetilnih bombic in osvetljevanjem bojišča poveča vidljivost na bojišču ali označi cilje.

2.3.9 Strelec bojiščni reševalec

Običajno deluje kot pripadnik izkrcanega dela, skrbi za svoje orožje in opremo ter izvršuje povelja poveljnika oddelka in vodje ognjene skupine. Oborožen je z avtomatsko puško F-2000. Pri sebi ima vedno komplet za nudenje prve pomoči. Njegove dolžnosti so: skrb za izvajanje higienskih predpisov in potrebnih higienskih ukrepov v oddelku, poroča poveljniku oddelka o zdravstvenih in higienskih razmerah v oddelku, v boju nudi prvo pomoč ranjenih in poškodovanih, izvaja evakuacijo ranjenih, poškodovanih in mrtvih v boju, vodi evidenco ranjenih, poškodovanih in obolelih (po Jurkoviču, 2006, str. 28 – 30).

2.4 SKOV 8 X 8 SVARUN

Srednje kolesno oklepno vozilo SKOV 8x8 Svarun, je oklepno transportno vozilo, ki zagotavlja pehoti visoko stopnjo premičnosti, dobro ognjeno delovanje, visoko stopnjo zaščite pred strelnim orožjem in protioklepnimi minami. Motorizirana pehota se tako združuje z oklepnimi vozili, jim nudi zaščito in zagotavlja pomoč odstranjevanje morebitnih

ovir ter lažjo zasedbo terena. Oklep teh vozil nudi posadki zaščito pred strelnim orožjem do vključno kalibra 14,5 mm iz vseh smeri in protiminsko zaščito na dnu vozila pri naletu na mino z vsebnostjo do 8kg (TNT) eksploziva. Oklep vozila ne nudi zaščite posadki pred ognjem iz tankovskih topov, protioklepnega orožja, pred raketami ali artilerijskim ognjem. Kar pomeni da vozilo mnogokrat služi kot prevozno sredstvo, ki zaradi visoke stopnje premičnosti in zaščite, dostavi pehoto na mesto izkrcanja od koder naprej se bojuje kot izkrcana pehota. Vozilo s svojim orožjem zagotavlja ognjeno zaščito pehoti v času izkrcanja ali vkrcanja oziroma ognjeno podporo iz zaklona v sestavi ognjene baze, izkrcani pehoti, ki se bojuje izven vozila oziroma izvaja manever.

V ofenzivnih delovanjih SKOV zagotavljajo pehoti, da ostane vkrcana in zaščitena do zadnjega možnega trenutka. Izkrca se, ko je soočena z neprehodnim terenom, ovirami, ki preprečujejo nadaljnje gibanje, kadar so vozila soočena z sovražnikovo protioklepno obrambo, ki je ni možno obiti ali uničiti in kadar načrtovana izvedba naloge zahteva izkrcano delovanje. V defenzivnih delovanjih zagotavljajo SKOV pehoti, da se bojuje kot vkrcana ali izkrcana pehota (po Jurkoviču, 2006, str. 14).

Tabela 1: Taktični podatki vozila SVARUN

NAJVEČJA HITROST:	100 km/h (po cesti)
RADIJ DELOVANJA:	750 km
POLMER KROGA ZAVIJANJA (merjeno od zunanjega roba sprednjega kolesa)	11 m
PREDNJI NAGIB:	70%
BOČNI NAGIB:	40%
VERTIKALNA OVIRA:	0.7 m
ŠIRINA JARKA	2,1 m
GLOBINA BREDENJA	1.5 m
OBMOČJE TEMPERATURE OKOLJA	-32 ... +49 °C

Vir: Navodilo za uporabo in vzdrževanje SKOV 8 x 8 (2008, str. 25)

Vozilo ima sistem za osvetlitev s katerim izpolnjuje splošne cestnoprometne predpise in omogoča uporabo vozila brez da bi ga razkrili v primeru vojne. Vozilo je lahko transportirano po cesti, morju ali zraku.

2.5 OPREMLJENOST VOZIL S SVETILI

Glavna naloga žarometov je, da osvetljuje cesto, da lahko voznik opazuje promet in pravočasno opazi ovire in nevarnosti. Služijo tudi temu, da nasproten promet opazi vozilo. Namen smerokazov je, da opozorijo na voznikovo namero, da bo spremenil smer ali da opozarjajo na nevarno situacijo. V pogojih taktične situacije se vozila premikajo tako, da so razdalje med njimi krajša ter vozila spredaj uporabljajo zatemnitvene žaromete, zadaj pa sledilni križ, kateremu sledi vozilo zadaj.

Osvetlitev na zadnji strani vozila se uporablja v skladu z vremenskimi pogoji in za prikaz položaja vozila. Kaže tudi, kako se vozilo premika in v katero smer: vozilo se premika naprej brez zaviranja, vozilo zavira ali pa voznik spreminja smer. Poleg tega zadnje luči opozarjajo na nevarnost. Vzratna luč osvetli vozišče med vožnjo nazaj.

Sprednje luči, kratka luč, dolga luč, žarometi in zatemnitveni žaromet so na sprednji strani vozila. Zadnje luči (zadnja luč, zavorna luč, smerokazi in zatemnitvena zadnja luč), vzratne luči, zadnja meglenka, zatemnitvene zavorne luči in konvojske (sledilni križ) luči so na zadnji

strani vozila. Na obeh straneh vozila so tri stranske luči, en smerokaz, ena pozicijska luč in vtičnica za napajanje signalne luči v zgornjem robu zadnjih vrat.

Signalna luč ima stikalo na armaturni plošči, kabelska napeljava in konektor sta na strehi. Signalna luč, osvetlitev zastave in osvetlitev emblema delujejo le, ko je stikalo za vžig priključeno.

Vzvratno luč upravlja položaj R prestavne ročice. Vzratna luč se lahko uporablja kot delovna luč.

3 DEJAVNIKI, KI OBLIKUJEJO POGOJE OMEJENE VIDLJIVOSTI

3.1 VREMENSKI DEJAVNIKI

Pojem omejene oz. zmanjšane vidljivosti je definiran s skrajno razdaljo, na kateri še zaznamo objekt. Vidljivost se lahko zmanjša zaradi megle, dežja, snega, dima, praha, noči ipd.

V primerih slabe vidljivosti moramo osvetliti pot v smeri gibanja, prav tako pa tudi bočne strani. Vozila morajo biti opremljena z dolgimi in kratkimi lučmi, kot to predpisuje zakon o cestnem prometu. Dodatno lahko opremimo vozila z lučmi za meglo ali reflektorji, ki so premični ali usmerjeni na pot.

Ob izdatnih padavinah se vidljivost poslabša, bojno delovanje pa upočasni. Padavine motijo opazovalne naprave.

Temperaturni obrat povzroča nastanek megle. Ta zaradi neučinkovitosti nadzora z infrardečimi opazovalnimi napravami omogoča prikrit premik in transport. Megla otežuje orientacijo, zmanjšuje vidljivost in ovira delovanje radarskih sredstev in namerilnih naprav (tudi laserske nimajo večjega učinka). Manjša je osvetlitev površja, megla pa povzroča tudi daljšo obstojnost bojnih strupov.

V slabi vidljivosti so (samo)vodena orožja neuporabna. Megla obenem ovira premik ter manever vojaških enot in onemogoča uporabo letalskih in helikopterskih sil. Megla in oblaki prahu ter velika vlažnost ozračja zmanjšujejo vidljivost in resolucijo optoelektronskih sistemov, ki zbirajo svetlobo (po Bratunu, 2005, str. 98).

Kaj vse ima vozilo na voljo za vožnjo v pogojih zmanjšane vidljivosti je seveda različno od vozila do vozila. V nadaljevanju naloge, kjer se konkretno osredotočim na določeno vozilo, bo to tudi jasneje prikazano. Npr. razni sistemi za osvetlitev, nočni periskop voznika Codris namenjen za vožnjo ponoči pri zaprtem pokrovu, v pogojih slabe vidljivosti - pri vozilu Svarun 8 x 8, potem je tu še vrsta sredstev, ki jih imajo vozila, npr. razne luči, aktivni IR sistemi in periskopi, že omenjeni pasivni periskopi – ojačevalniki svetlobe, dnevne kamere, termalne kamere, sledilni križi ipd.

3.2 UPORABA DIMA V BOJU

Dim se na bojišču uporablja v različne namene. Je sredstvo za trenutno in časovno krajše obdobje maskiranje aktivnosti. Z uporabo dima med izvajanjem bojnih aktivnostmi pred sovražnikom zakrijemo vozila, lastne sile, premike vozila, pri stiku z sovražnikom nam omogoča izmik, onemogočimo opazovanje sovražnika oziroma zmanjšamo natančnost sovražnega streljanja, povzročimo napačno sklepanje sovražnika o številu vozil in lokaciji, povzročimo zmedo pri sovražniku, upočasnim napredovanje sovražnika.

V osnovi se dimna maska v napadalnih bojnih delovanjih uporablja za:

- preprečevanje sovražnikovega opazovanja in zaslepitev sovražnika;
- maskiranje delovanja lastnih sil;
- maskiranje obhodnih manevrov;
- maskiranje operacije premagovanja ovir;
- signaliziranje;
- zavajanje.

Sovražnik dim hitro opazi. Dimna maska mora biti postavljena med lastnimi silami (vozili) in sovražnimi silami. Učinkovitost dimne maske je zelo odvisna od vremena. Še posebej pomembno je upoštevati smer in hitrost vetra. Če je veter močan in piha iz napačne smeri,

je nemogoče postaviti učinkovito dimno masko. Najučinkovitejšo dimno masko dobimo v brezveterju ali pa, da z upoštevanjem vetra izstrelimo dimne granate v smer iz katere nam bo nato veter pomagal pri formiranju dimne maske v pravo smer.

3.2.1 Sistem za zadimnitev na SKOV

SKOV je opremljeno s sistemom za izstreljevanje dimnih granat, ki je integriran na daljinsko krmiljeni oborožitveni postaji Kongsberg Protector RWS, ki omogoča izstrelitev dveh dimnih mask v željeni smeri. Sistem za izstreljevanje dimnih granat je sestavljen iz osmih posameznih izstrelitvenih cevi. Izstrelitvene cevi so nameščene pod kotom 45° in obrnjene navzven glede na smer orožja, pod kotom 5° in 17° . Dimne granate izstreljuje namerilec po ukazu poveljnika oddelka s pomočjo stikal za izbiro skupine (prva skupina 4 granate spodaj, druga skupina 4 granate zgoraj) v ukazani smeri kar omogoči vozniku, da izvede premik pod zaščito z dimne maske, izkrca / vkrca izkrcni del posadke in izvede umik. Namerilec ima možnost izstrelitve dveh dimnih mask, potem pa je potrebno ponovno napolniti izstrelitvene cevi. Ob izstrelitvi, dimne granate letijo približno 30 – 35 m pred vozilo glede na smer izstrelitve in zamaknjenost cevi in na višini približno 10 m eksplodirajo. Pri tem se v zrak razprši velika količina zmesi prepojena s fosforjem, ki v stiku z zrakom zagori, ter z snovjo, ki ob gorenju proizvaja veliko količino dima. Tako se ustvari v zelo kratkem času efektivna dimna maska, ki nudi zaščito pred vizualnim opazovanjem in opazovanjem v IR spektru. Proizvajanje dima in gorenje zmesi se nadaljuje na tleh do končnega zgorevanja. Izstrelitev dimne granate je prepovedana, če se v smeri streljanja nahajajo lastne enote oziroma če obstaja nevarnost, da bo goreča zmes padala po vojaki. V primeru izstreljevanja dimne maske mora biti varnostna cona 60° levo in desno od smeri izstrelitve in 100 m v globino pred vozilo.

Slika 4: Izstrelitev dimnih granat iz SKOV

Vir: SKOV PATRIA 8 x 8, Osnutek – začasna navodila (2008, str. 46)

Dimno masko lahko ustvari tudi izkrcani del posadke če je opremljen z ročnimi dimnimi granatami oziroma če imajo strelci s podcevnimi bombometi 40 mm pri sebi dimne bombe (po Jurkoviču, 2006, str. 45 – 46).

4 NAPRAVE ZA OPAZOVANJE

Zelo pomembno pri uporabi naprav za opazovanje v pogojih slabše vidljivosti je njihova pravilna uporaba.

4.1 VRSTE

Obstajata dve vrsti naprav. Aktivne naprave, katere oddajajo energijo, ki se odbija od cilja. Te naprave so:

- oddajnik vidne svetlobe in rakete ter svetilke za iskanje;
- aktivni oddajniki IR - svetlobe;
- radarji;
- laserji.

Pasivne naprave, ki uporabljajo verjetnost odboja ali oddano energijo cilja (v obliki svetlobe, toplote, elektromagnetnega sevanja). Te naprave so:

- dnevni optični inštrumenti;
- ojačevalci slike;
- televizije, ki delujejo na majhni stopnji svetlobe;
- termovizije;
- prenosni senzorji za opazovanje;
- IR - sprejemniki;
- elektromagnetni alarmi.

Aktivne naprave oddajajo energijo, kar se lahko odkrije in locira. Pasivne naprave pa tega ne morejo. Na začetku delovanja, ko je poudarek na prikitem premikanju in razvrščanju za dosega presenečenja, so bolj priporočljive pasivne naprave. Aktivne naprave pa bodo najbolj učinkovite, ko je stik vzpostavljen. Upoštevati je potrebno, da so nekatere naprave učinkovite v popolni temi, ne pa tudi v megli in dimu. Druge pa delujejo učinkovito ne glede na količino razpoložljive svetlobe in lahko prebijejo različne motilce vidljivosti. Pri izbiranju razpoložljivih uporabnih pomagala je treba upoštevati:

- zmožnosti razpoložljivih naprav;
- uporabo naprav v dopolnilni vlogi;
- vsiljene omejitve zaradi osvetljevanja in načrtov opazovanja;
- če bodo prednosti dosežene z uporabo aktivnih naprav, je smiselno varnostno tveganje;
- nasprotnikove protimere.

Nekatere naprave pa imajo omejitve, ki so naslednje:

- njihovo polje gledanja je manjše od očesa, zato je treba uporabljati izurjene operaterje;
- omejeno število naprav bo zahtevalo natančno razporeditev, nadzor in vzdrževanje, da se doseže učinek;
- v določenih pogojih, posebej dimu, se učinkovitost nekaterih naprav precej poslabša;

Te naprave lahko prekašajo tiste z normalnim dnevnim pogledom, kot na primer:

- povečano območje poveča točnost streljanja in identifikacijo ciljev na večjih razdaljah;
- termovizije lahko vidijo skozi dim, meglo.

Poveljniki voda morajo imeti osnovno znanje o zmožnostih in omejitvah pomagala za nočno bojevanje. Taktika voda mora biti prilagojena tako, da zmanjša učinkovitost nasprotnikovih

naprav. Uporaba pomagal za nočno bojevanje in naprav za opazovanje bo nadzorovana z načrtom opazovanja in pridobivanja ciljev. To je načrt, ki ga pripravi poveljnik bojne skupine (skladno z usmeritvami poveljstva formacije), da uskladi sredstva za opazovanje in osvetljevanje na obrambnih položajih. Aktivne naprave bodo prav tako nadzorovane z varnostnimi merami proti opazovanju.

4.2 OJAČEVALCI SLIKE

Naprava za ojačanje slike ojača svetlobo iz okolice za približno 100.000-krat. Te naprave zahtevajo zelo malo energije in jih ni mogoče odkriti, razen na zelo majhnih razdaljah. Prednost teh naprav je da so pasivne, razmeroma poceni in ob uporabi za krajše razdalje zelo lahke in majhne.

Pomanjkljivost pa predstavlja njihov učinek, ki je omejen na zelo majhno raven svetlobe in so neuporabni ob majhni vidljivosti, dimu in maskiranju, ter za opazovanje na večjih razdaljah je potrebna velika optika za zbiranje razpoložljive svetlobe. To pa pomeni težke in okorne naprave (po Infantry Platoon Tactics, 1999, str. 6 – 88, 6 – 89, 6 – 90).

4.3 TERMOVIZIJE

Termovizije so termovizijske naprave, ki so infrardeča analogija navadnim videokameram in ki očem nevidno svetlobo spremenijo v vidno sliko. Uporaba termovizijske naprave je omejena na območje "atmosferskih oken", to je na isti del spektra IR sevanja , ki ga ozračje prepušča v zadovoljivi smeri. Najpomembnejši za termovizijo sta okni v območju valovnih dolžin med 3 in 5 ter med 8 in 14 mikrometri. Za termovizijo pa je tudi ugodna okoliščina, da telesa z normalnimi zemeljskimi temperaturami, to je približno 300K (27stopinj Celzija), sevajo največ energije prav v območju valovnih dolžin med 8 in 14 mikrometri.

Glavni sestavni moduli termovizije so:

- optika;
- skener z detektorjem;
- elektronika;
- prikazovalnik slike (Fotona d.d., 1995).

Vsi cilji oddajajo elektromagnetno energijo. Večina oddajanj se pojavi kot frekvenca infrardečih valovanj in seštevek energije, ki jo oddajajo glede na temperaturo. Termovizije delujejo v visokem infrardečem pasu in z zaznavanjem te energije lahko razločijo temperaturne razlike tudi le 0,1 °C. Ta občutljivost omogoča razlikovanje po ciljeh ali med njimi in njihovo okolico. Slike cilja se lahko razloči na hlajenem televizijskem zaslonu. Vojaški cilji imajo navadno znatno višjo temperaturo od civilnih in zato dobro izstopajo iz okolice.

Termovizija ima naslednje značilnosti:

- pasivno delovanje;
- deluje neodvisno od ravni svetlobe, zato lahko deluje podnevi in ponoči;
- ima sposobnost prebijanja dima, megle.

Te značilnosti predstavljajo prednosti pri uporabi termovizije. Ima pa ta naprava tudi pomanjkljivosti:

- učinek se znatno poslabša v dežju ali megli;
- naprave so drage in zapletene;
- naprave so razmeroma težke in okorne;
- pri izstrelitvi dimne granate se v zelo kratkem času ustvari efektivna dimna maska, ki nudi zaščito pred vizualnim opazovanjem in opazovanjem v IR spektru.

4.4 OSVETLJEVANJE

Bela svetloba je eden najboljših načinov za pridobivanje ciljev in delovanje na njih. Uporablja se lahko na dva načina:

- neposredno – reflektorji, svetlobne rakete in razsvetljevanje na različnih razdaljah in z različno močjo;
- posredno – z usmerjanjem reflektorjev pod oblake za povečanje svetlobe v okolici.

Za orientacijo kot pomoč lahko uporabljamo tudi indirektno ognjeno delovanje lastnih sil (artilerija, minometi). Z načrtovanjem indirektnega ognja na smeri delovanja in premikanja, lahko poveljnik voda zahteva delovanje po teh ciljih kot pomoč za orientiranje. V ta namen se uporablja svetilna mina M67, ki je namenjena za osvetljevanje bojišča pri nočnem delovanju zaradi odkrivanja in prepoznavanja ciljev, opazovanja bojišča ali rezultatov streljanja in korekture, vznemirjanje nasprotnika, zažiganje gorljivih sredstev, označevanje smeri gibanja lastnim enotam in za dajanje določenih signalov.

Svetilna mina M67 je sestavljena iz naslednjih delov: vžigalnik TPM67, dvodelna srajčka, stabilizator, svetilna bakla, padalo z izmetalom, osnovno in dodatna polnjenja. Vžigalnik TPM67 je tempirni, s časom tempiranja od 0 do 38 sekund, ki se nastavlja glede na dolžino gorenja upočasnjevalne zmesi z ročnim premikanjem (vrtenjem) tempirnega koluta glede na vertikalno črto na telesu vžigalnika. Čas gorenja bakle je 40 s, optimalna višina odpiranja padala je od 250 m do 300 m, velikost kroga osvetljevanja je 800 m. srednja hitrost padanja padala (bakle) je 2,7 m/s.

Značilnosti bele svetlobe so naslednje:

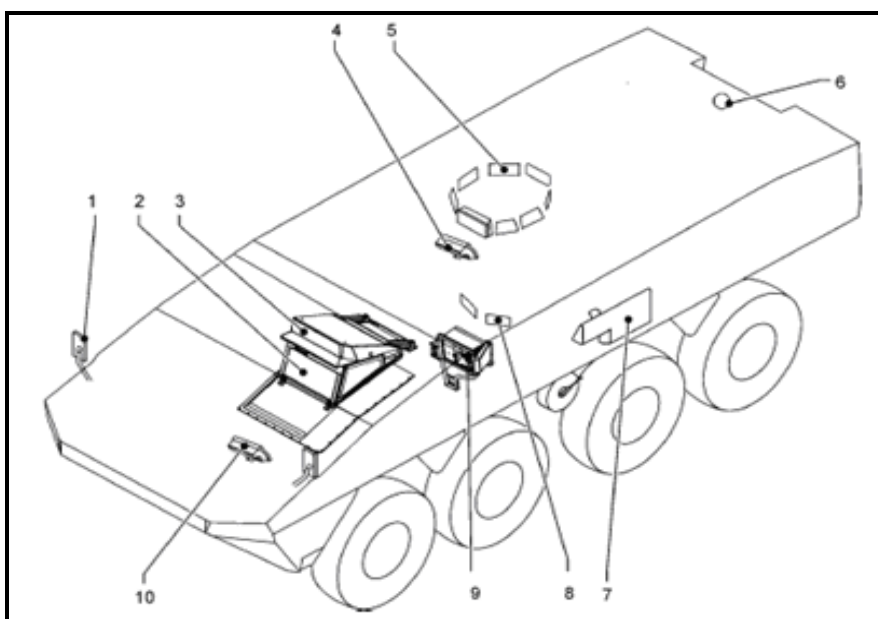
- vojaki izgubijo nočni vid, razen če imajo eno oko zaprto;
- čeprav posamezni položaji ne bodo razkriti, je lahko širše območje, na katerem so razvrščene lastne enote, razkrito in nekatere mere presenečenja izgubljene;
- obstaja tveganje samoosvetlitve, in sicer takrat, ko belo svetlobo uporabljamo na razdalji, krajši od 500 metrov od svojih položajev;
- stopnja osvetljevalnega streliva dalj časa ne bo omogočala osvetljevanja. Rezervo je treba zadržati za primer večjega napada ali drugih prednostnih nalog. Enote morajo biti izurjene, da ne trošijo osvetljevalcev. Vsi morajo poznati čas gorenja in čas od lansiranja do začetka gorenja, da si zagotovijo učinkovito kritje;
- kadar se pravilno uporablja, poveča učinkovitost opreme, ki deluje po načelu ojačitve slike;
- zelo pomaga pri opazovanju in delovanju na cilj (po Infantry Platoon Tactocs, 1999, str. 6 – 91, 6 – 92).

4.5 VIDLJIVOST IN OPAZOVANJE IZ VOZILA

Vozilo ima dva tipa opazovalne opreme. Optično opazovalno opremo na osnovi leč, ki vključuje periskope voznika (nočni periskop voznika CODRIS-N, ki je namenjen za vožnjo ponoči pri zaprtem pokrovu, v pogojih slabe vidljivosti) in poveljnika, voznikov vetrobran in stranski ogledali, ter optoelektronsko opazovalno opremo, ki ima elektronske izboljšave in vključuje vzvratno kamero in napravo za nočno opazovanje. To imenujemo termovizijska naprava. Ta naprava ima pasivno delovanje in deluje neodvisno od ravni svetlobe, kar pomeni da lahko deluje podnevi in ponoči. Ima pa sposobnost prebijanja dima in megle.

Vendar se pa njen učinek znatno poslabša v dežju ali gosti megli ter zmanjša se možnost opazovanja pri izstrelitvi dimne granate, kjer se v zelo kratkem času ustvari efektivna dimna maska, ki nudi zaščito pred opazovanjem v IR spektru.

Slika 5: Prikaz opreme za opazovanje iz vozila

1. Stranski ogledali	6. Vzratna kamera
2. Voznikov vetrobran v dvignjenem položaju	7. Posoda za tekočino za pranje
3. Voznikov periskop	8. Periskopi strelca
4. Poveljnikov LCD monitor	9. Zaslom strelca
5. Poveljnikovi periskopi	10. LCD monitor vzratne kamere

Vir: SKOV PATRIA 8×8, Osnutek- začasna navodila (2008, str. 23)

Poveljnikove opazovalne naprave, ki jih lahko uporablja podnevi, so:

- osem periskopov;
- LCD monitor na katerega se prenaša trenutno izbrana slika iz kamere na oborožitveni postaji (izbira namerilec med dnevno ali termalno kamero). Poveljnik ima možnost izbire med namerilčevo sliko ali sliko voznikove vzratne kamere;
- opazovanje pri odprtem pokrovu z uporabo višjega sedeža ali stoje.

Za opazovanje ponoči uporablja termalno kamero.

Poveljnik lahko opazuje okolico z osmimi periskopi in zaslonom, kjer lahko izbere prikaz sistema ali sliko vzratne kamere. Strelec pa lahko gleda naprej z dvema periskopoma, voznik pa lahko gleda naprej skozi en širok periskop ali med napol odprto loputo.

Voznikove opazovalne naprave, ki jih lahko uporablja podnevi, so:

- periskop;
- LCD monitor na katerega se prenaša slika iz kamere za vzratno vožnjo;
- opazovanje skozi pol odprt pokrov (z uporabo vetrobranskega stekla).

Voznikove opazovalne naprave, ki jih lahko uporablja ponoči, so:

- nočni pasivni CODRIS-N je namenjen za vožnjo ponoči pri zaprtem pokrovu, v pogojih slabe vidljivosti. CODRIS-N omogoča s pomočjo mehanskega adapterja izmenljivost z dnevnim periskopom vozila. Ohišje periskopa, ki je nepremično, omogoča 40° vidno polje v vodoravni ravnini, zagotavlja še vrtenje nočnega kanala za $\pm 20^\circ$ celotno širino vidnega polja 80°. Vrtenje nočnega kanala v vodoravni ravnini je olajšano s posebno ročico. Za formiranje slike je uporabljen ojačevalnik svetlobe druge generacije, sliko pa je možno opazovati z obema očesoma hkrati na biokularju z veliko odprtino.
- LCD monitor na katerega se prenaša slika iz kamere za vzvratno vožnjo.

Voznikov periskop, poveljnikov sprednji periskop, voznikov vetrobran ter vzvratna kamera so opremljeni s sistemom za pranje in sušenje. Vsi periskopi, stranki ogledali in voznikov vetrobran so ogrevani. Vsi periskopi so opremljeni z lasersko zaščito, ki blokira laserske žarke, ki so škodljivi za oči, pri tem pa ta zaščita ne blokira vseh valovnih dolžin laserja, temveč samo določene, ki se običajno uporabljajo na bojišču. Vozilo je opremljeno s sistemom kamere, ki vključuje vzvratno kamero, zaslon v poveljnikovi kabini in zaslon vzvratne kamere v voznikovi kabini.

Namerilčeve opazovalne naprave so:

- dva periskopa;
- LCD monitor na katerega se prenaša slika iz izbrane kamere nameščene na oborožitveni postaji. Izbira se lahko med sliko dnevne kamere (CCD) in sliko termalne kamere (TIM).

Izkrcni del lahko uporablja za opazovanje podnevi:

- možnost opazovanja pri odprtih dveh stropnih pokrovih na zadnjem delu vozila za dva opazovalca;
- daljnogled, metrix;
- ima možnost opazovanja na poveljnikovem LCD monitorju.

Izkrcni del lahko uporablja za opazovanje ponoči:

- loris, nočni daljnogled;
- ima možnost opazovanja na poveljnikovem LCD monitorju (po Jurkoviču, 2006, str. 22 – 23).

5 PREMIKANJE V POGOJIH OMEJENE VIDLJIVOSTI

Premiki so tako bojna kot mirodobna dejavnost s katero se enote organizirano premikajo z enega območja na drugega. Pri bojno taktični aktivnosti gre za premikanje v polni bojni pripravljenosti in skladno z nalogo enote.

Premikanje med pogoji omejene vidljivosti je lahko zelo oteženo, kajti poveljniki morajo pri tem upoštevati možnost nenadnega stika z sovražnikom ter oteženo kontrolo pri uporabi različnih tehnik in oblik premikanja. Poznamo premikanje:

- izkrcanega oddelka;
- vkrcanega oddelka.

Premikanje izkrcanega oddelka ponoči mora biti nadzorovano z ročnimi signali, prav tako je pomembna uporaba rdečih svetilk in baterij, medtem ko se pomembna povelja in sporočila predajajo šepetaje. Vojaki morajo biti izurjeni, da spremljajo poveljnika in reagirajo na ročni signal, tako se izognemo potrebi po zvočnih signalih, kot so na primer: »tlesk s prsti« ter »udarec po okvirju«. Med prečkanjem sotesk je treba biti pazljiv, saj prečkanje lahko poteka proti bleščečemu nebu, zaradi česa v ozadju nastanejo obrisi. Redno in pazljivo je potrebno preverjanje smeri med premikanjem naprej. Pomagajo lahko zvezde, luna, obrisi značilnosti zemljišča na jasnem nebu in celo veter, vendar si je treba zapomniti, da veter lahko spreminja smer, zvezde in luna se počasi premikajo in napačen greben nas lahko zmede.

Poveljniki morajo upoštevati, da so dovolj spredaj, da nadzirajo hitrost in smer. Ob srečanju s svetilnimi raketami ali stiku z nasprotnikom je treba takoj ukrepati. Kadar je mogoče, je treba izvesti preskuse v enakih pogojih pred vsemi nočnimi delovanji. Po vsakem ustavljanju pa je treba vsakomur omogočiti čas, da se pripravi na odhod.

Razdalje med posameznimi elementi se morajo zmanjšati, zaradi lažje kontrole premikov. Kar pomeni da se morajo poveljniki predvidevati, da ima sovražnik enake naprave za opazovanje v pogojih omejene vidljivosti in se ne morejo zanašati na prikritost zaradi omejene vidljivosti. Zato se pri tem mora uporabljati zaščita in prikrivanje ter uporabo dima enako, kot v pogojih dobre vidljivosti.

Orientacija je v teh pogojih otežena za izkrcano pehoto, veliko boljše se lahko izvaja orientacija SKOV, ker ima vgrajen sistem za satelitsko in inertno navigacijo z prikazom pozicije vozila na digitalizirani topografski karti. Zato je v takšnih primerih pomembno sodelovanje izkrcane pehote z elementom SKOV v izmenjavi podatkov.

Premikanje vkrcanega oddelka ki, deluje kot celota. Celoten oddelek se nahaja v SKOV in se z njim premika. V tem primeru oddelek ne more izvajati samovarovanja. SKOV oddelka se lahko premika kot del voda v formaciji in izvaja varovanje v svojem sektorju ali na čelu voda kot čelni varovalni element.

Če je le mogoče se poti premika izvidijo v pogojih dobre vidljivosti. Če izvidovanje po zemljišču ni mogoče, se izvaja izvidovanje po topografski karti z vključenimi značilnostmi zemljišča, katere nameravamo prečkati ter razdaljami v veliko pomoč je v takih primerih sistem za podporo bojevanja in navigacijo »BMS« z digitalno karto in z aerofoto posnetki zelo dobrih ločljivosti. Grebeni, križišča, ceste, globeli in ostale značilnosti se uporabijo, kot orientirji. Te značilnosti se uporabljajo pri premikanju vzporedno ter jih ne prečkamo, saj jih sovražnik opazuje in pokriva z ognjenim delovanjem.

Za orientacijo kot pomoč lahko uporabljamo tudi indirektno ognjeno delovanje lastnih sil (artilerija, minometi). Z načrtovanjem indirektnega ognja na smeri delovanja in premikanja,

lahko poveljnik voda zahteva delovanje po teh ciljih kot pomoč za orientiranje. Ti cilji so na standardnih ciljih, ki se jih je potrebno izogibati med premikanjem. Poveljniku voda to omogoča orientiranje brez ogrožanja celotne enote. Element presenečenja je napadalčeva največja prednost, kadar se premika kot izkrcana pehota. Pri tem je potrebno striktno spoštovati maskirno disciplino, saj zvok motorjev SKOV lahko izda položaj enote. Zaradi nočnih opazovalnih naprav moramo zelo paziti na uporabo zatemnjenih luči vozil, saj se zlahka odkrijejo (po Jurkoviču, 2006, str. 134 - 135).

5.1 TEHNIKE PREMIKANJA V POGOJIH OMEJENE VIDLJIVOSTI

Kadar je vidljivost omejena samo z nočjo oziroma temo, se z uporabo katerekoli tehnike premika le motorizirani vod. Kadar je prisotnost dima, megle ali sneženja, je varovanje in opazovanje enote omejeno. V veliko primerih enota, ki se premika po bojišču nepričakovano vzpostavi stik s sovražnikom in sicer ob času in na kraju, ki ga določi sovražnik. Da bi zmanjšali sovražnikovo prednost, moramo uporabljati tehnike premikanja, ki nam omogočajo, da vzpostavimo stik z najmanjšim možnim elementom lastnih sil. To pomeni, da je čelni element najmanjši element enote. Ostali del enote pa mora biti pripravljen, da zagotovi podporni ogenj elementu, ki se premika na čelu. Načeloma, ko je enota vkrcana, vodi vod en SKOV na čelu. Ko je enota izkrcana, načeloma vodi vod ena ognjena skupina na čelu.

Ker se SKOV lahko premikajo hitreje in zagotavljajo boljšo zaščito pred sovražnikovim ognjenim delovanjem, enota ostane vkrcana dokler je to možno in se izkrca v primerih:

- ko izvršitev naloge zahteva delovanje izkrcanega dela;
- ko bi bilo premikanje v vozilih prenevarno zaradi sovražnikovega ognjenega delovanja (RPOO, topovi...);
- kadar lahko pridobimo prednost pred sovražnikom z delovanjem izkrcanega dela.

Možnost stika s sovražnikom je razdeljena v tri kategorije in sicer od najmanjše do največje možnosti vzpostavitve stika. Te kategorije so:

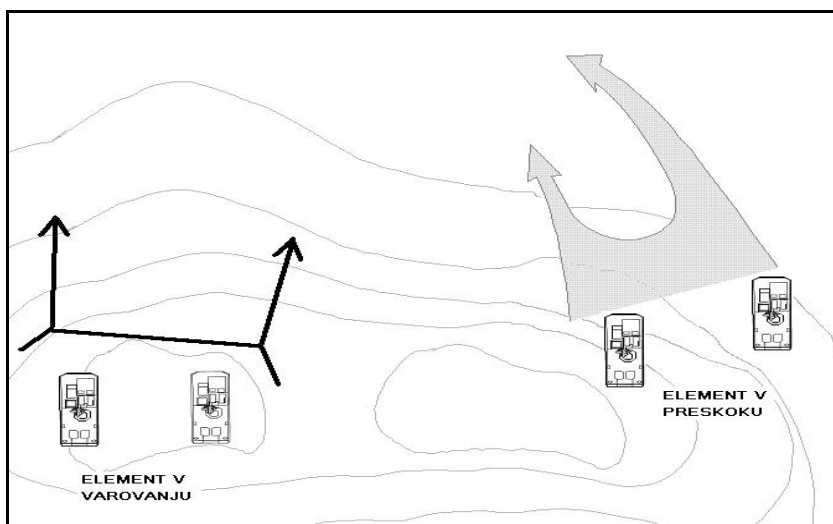
- stik ni verjeten;
- stik je možen;
- in stik je pričakovan.

Enota mora menjavati oblike in tehnike premikanja glede na možnost stika s sovražnikom. Razdalje med elementi in SKOV se spreminjajo glede na zemljišče in vidljivost. Kadar zemljišče postane bolj hribovito, vegetacija gostejša in vidljivost manjša, se razdalja v bojnem razporedu zmanjša. Poveljniki morajo biti v neprestanem vizualnem stiku. Če opazujejo vsi elementi enote, se vod lahko premika le z uporabo vizualnih signalov. Orožje vozil mora biti vedno orientirano tako, da enota pokriva 360°. Vodilno vozilo se orientira na čelo, drugo na desno, tretje na levo, četrto na začelje. Osnovna tehnika premikanja v obliki kolone se uporablja, ki jo vodi poveljnik voda na čelu se uporablja, ko je pomembna hitrost premika, stik s sovražnikom pa ni verjeten.

V vseh pogojih omejene vidljivosti je izguba bočnega in začelnega varovanja element, ki se mora upoštevati že v načrtovanju premikov. Kadar se uporablja premik z varovanjem v preskokih, mora poveljnik voda za zvišanje stopnje varovanja, uporabljati za preskok dva SKOV namesto enega. To omogoča, da eno vozilo opazuje in varuje levo in naprej ter drugo desno in naprej. Vod, ki se premika z varovanjem, se orientira po vodilnem SKOV. Razdalja med vodilnim SKOV in glavnino voda je odvisna od voznikove zmožnosti ter zmožnosti poveljnikov oddelkov, v opazovanju vodilnega vozila. Za boljšo usklajenost pri premikih se uporabljajo ročni signali, uporabljajo se signali z uporabo rdečih svetilk in baterij, radijska zveza, ki omogoča koordinacijo med izkrcanim delom in vozili, katerim poveljuje vodni podčastnik.

Voznik ima možnost glede na samo situacijo, ali gre za mirodobno ali bojno, da uporablja naslednje luči: pozicijska luč, zatemnitvena zavorna luč, vzvratna luč, zadnja meglenka, konvojska luč, stranska luč, smerokaz, zatemnitveni žaromet. Kadar motoriziran vod uporablja tehniko premika z varovanjem v obliki kolone in vidljivost postane slabša se hitrosti prilagodi taktični situaciji, uporabljajo pa se samo zatemnitveni žarometi na sprednji strani vozila ter sledilna luč (v obliki križa) kateremu sledi vozilo zadaj.

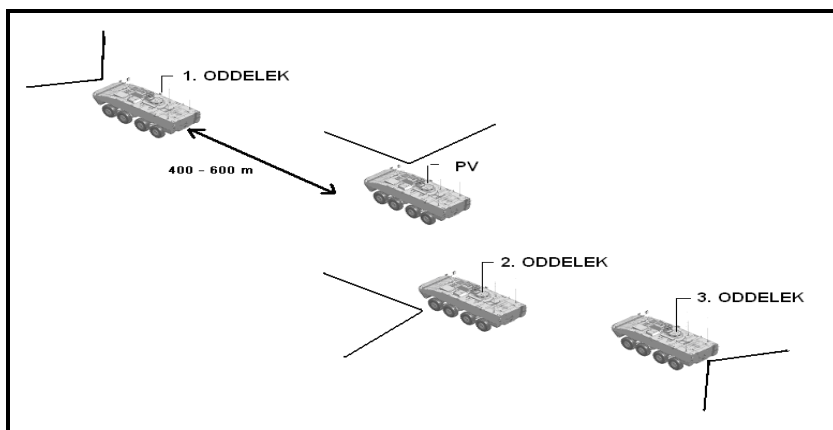
Slika 6: Premik SKOV v varovanju v preskokih

Vir: SKOV PATRIA 8x8, Osnutek- začasna navodila (2008, str. 104)

Kadar je stik s sovražnikom verjeten in zemljišče ne omogoča premika z vkrcano enoto ali kadar je izkrcni element ločen od elementa SKOV, se premik z varovanjem v preskokih izvaja z izkrcano enoto. Postopki se izvajajo enako kot z vozili le, da je razdalja med elementi zmanjšana zaradi manjšega učinkovitega dometa pehotnega orožja. Enota, ki je v preskoku uporablja obliko premikanja klin, enota v varovanju pa lahko izbira med strelsko linijo in klinom. Element SKOV zavzame položaje, s katerih lahko učinkovito podpira izkrcni element. Da bi vozila lahko učinkovito izvajala podporo, tudi ta element uporablja varianto premikanja z varovanjem v preskokih. Običajno se pri tem uporabi varianto linijske oblike premikanja za varovanje premikajočih se vozil.

Slika 7: Premik voda z varovanjem

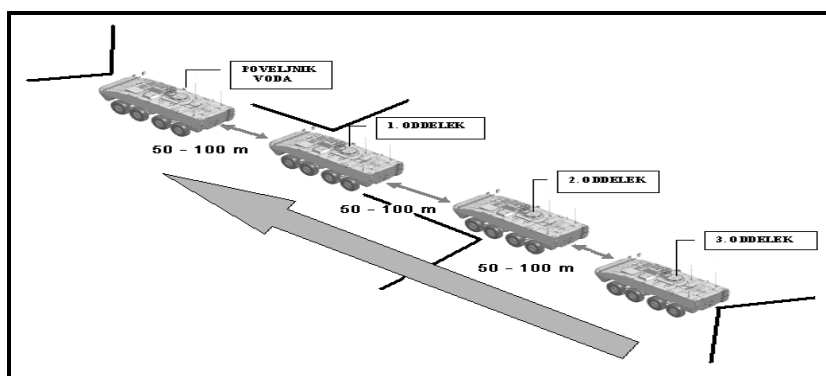
Vir: SKOV PATRIA 8x8, Osnutek- začasna navodila (2008, str. 103)

Motorizira vod, ki se premika z varovanjem, uporablja tisto obliko premikanja, ki mu glede na pogoje in ocenjeno situacijo nudi čim boljše zavarovanje in učinkovito pokritost za ognjeno delovanje. Izberemo lahko med naslednjimi oblikami premikanja; kolono, klinom, V-e ali ešalomom. Pri premikanju z uporabo oblike kolone, se poveljnik voda postavi na drugo mesto ter pošlje eno vozilo 100 do 400 metrov pred glavnino enote, pri pogojih omejene vidljivosti je ta razdalja krajša (na meji medsebojne vidljivosti).

Vodilno vozilo mora prilagajati hitrost premika oziroma se gibati s tako hitrostjo, da mu lahko vozila iz varovanja varno sledijo. Poveljnik vodilnega vozila pa mora biti v nenehnem vizualnem stiku s poveljnikom voda, ter se ravnavati po njegovih poveljih in signalih.

Kadar se uporablja samo premik, je pomanjkanje bočnega zavarovanja lahko glavna skrb poveljnika voda. Vod, ki se premika v strnjeni koloni je zelo izpostavljen cilj za sovražnika. Orožje na vozilih je orientirano tako, da tvori krožno zavarovanje. Zato se ta tehnika premika uporablja samo, kadar stik z sovražnikom ni verjeten, pomembna pa je hitrost premika, enoto vodi poveljnik voda (po Jurkoviču, 2006, str. 100 - 104).

Slika 8: Premikanje voda v obliki kolone ko stik z sovražnikom ni verjeten

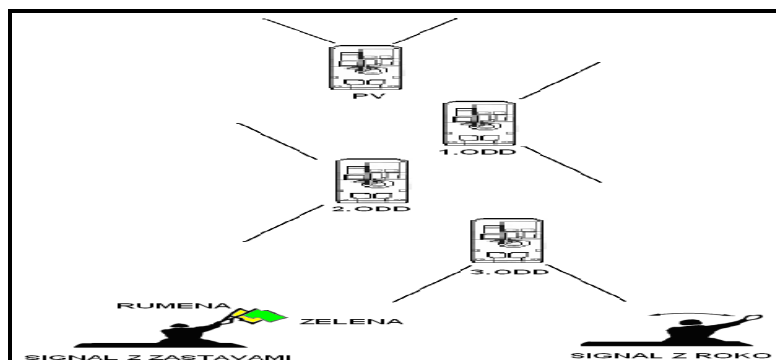
Vir: SKOV PATRIA 8×8, Osnutek- začasna navodila (2008, str. 102)

5.2 OBLIKE PREMIKA V POGOJIH OMEJENE VIDLJIVOSTI

5.2.1 Z vkrcano pehoto

Vod se premika in bojuje vkrcan kadarkoli je le to možno. Kadar je vod vkrcan, deluje kot celota pod vodstvom poveljnika voda

Slika 9: Načelna razporeditev voda SKOV v koloni s sektorji opazovanja

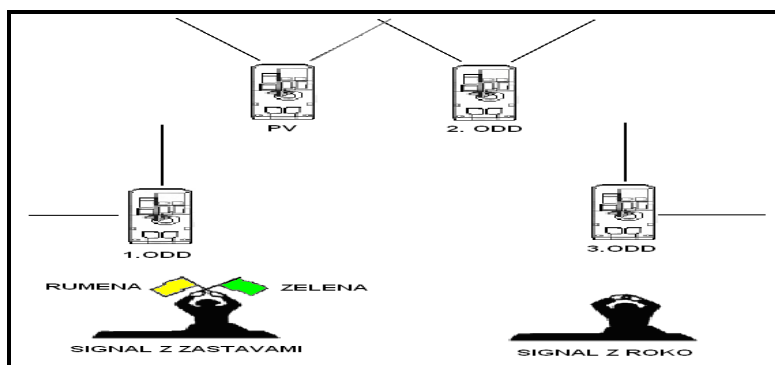

Vir: SKOV PATRIA 8×8, Osnutek- začasna navodila (2008, str. 90)

Ko je vod vkrcan, načeloma poveljnik voda vod razdeli v dve skupini. Eno skupino vodi poveljnik voda drugo pa vodni podčastnik. Poveljnik voda v tem primeru še vedno ohrani kontrolo nad celotnim vodom. Če stik z sovražnikom ni možen, načeloma bojni razpored vodi poveljnik voda. Pri premikanju vozila v pogojih omejene vidljivosti je pomembno opazovanje vseh članov posadke skozi naprave, ki so jim namenjene in njihovo medsebojno poročanje. V veliko pomoč poveljniku je sistem za podporo bojevanja in navigacijo »BMS«. S pomočjo katerega dobiva sveže informacije o svojem položaju, kar lahko tudi vidi na digitalizirani karti ali aerofoto posnetku. Vsi viri informacij omogočajo poveljniku lažje usmerjanje voznika pri premikanju vozila.

Najlažje za kontroliranje premika sta obliki kolone in klina. V obliki kolone je vodilno vozilo SKOV poveljnika voda, ostala mu sledijo. Kolona se kot oblika premikanja uporablja največkrat in sicer pri premikih po cesti, v pogojih slabe vidljivosti ali kadar se premikamo skozi gozdove. Pri premikanju v koloni je zagotovljena enostavna kontrola nad enoto, dobro varovanje in omogoča dobro ognjeno moč na bokih. V obliki kolone enota neprestano opazuje določene sektorje opazovanja, prav tako pa se iz premikanja hitro prerazporedi v drugo obliko premikanja

Slika 10: Načelna razporeditev vozil v klinu s sektorji opazovanja

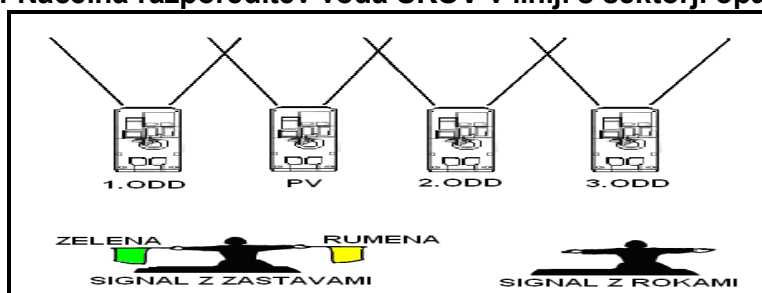

Vir: SKOV PATRIA 8×8, Osnutek- začasna navodila (2008, str. 93)

V obliki klina, je SKOV poveljnika voda na levi sprednji strani. Klin naprej (nazaj) je oblika premikanja, ki zagotavlja dobro ognjeno moč na čelu in na obeh bokih. Poveljnik voda lahko kontrolira vsa vozila in menja obliko premikanja. Ta oblika premikanja se načeloma uporablja, kadar sovražnikova situacija ni točno definirana.

Obe obliki omogočata premike vozil z minimalno kontrolo poveljnikov oddelkov, saj se vozniki orientirajo po vozilu poveljnika voda in njegovem sledilnem križu na vozilu. Spredaj pa vozila uporabljajo zatemnitvene žaromete.

Slika 11: Načelna razporeditev voda SKOV v liniji s sektorji opazovanja

Vir: SKOV PATRIA 8×8, Osnutek- začasna navodila (2008, str. 91)

Obliko linije je najtežje kontrolirati. Ko voznik opazuje skozi svoj periskop ne more vzdrževati stika s sosednjim vozilom. V tem primeru voznike vodijo poveljniki oddelkov, ki imajo širši pregled nad situacijo in sosednjimi vozili.

Oblika linije se načelno uporablja za premike na kratkih razdaljah kadar moramo prečkati večje odprto območje, pri izhodu iz gozdov, pri uporabi dimnih granat ali v jurišu. Ta oblika premikanja omogoča enoti hiter premik do cilja in veliko ognjeno moč na čelu, vendar nima globine.

5.2.2 Z izkrcano pehoto

Element SKOV in izkrcana pehota se premikajo na krajših razdaljah, zaradi lažje medsebojne kontrole. Vojaki se premikajo na razdaljah, ko še lahko ohranjajo vizualni stik, pomembna je uporaba rdečih svetilk in baterij. Kadar se enota na povelje izkrca iz vozila, je pomembno da se luči v kabini, ki so bele ugasnejo ali pa se prižgejo zatemnitvene, kajti bela svetloba odprte kabine na veliko locira položaj enote. Poveljniki zavzamejo položaje v ospredju, kjer najbolje kontrolirajo premikanje enote.

Izkrcan bojni razpored voda tvori moštvo treh oddelkov in poveljstvo voda. Izkrcani element načeloma uporablja pet oblik premikanja:

- ❖ kolona;
- ❖ linija;
- ❖ »V« oblika;
- ❖ klin;
- ❖ in ešalon.

Kolona je osnovna oblika premikanja. Omogoča dobro razkropljenost po globini in kontrolo nad enoto. mogoča veliko ognjeno moč na bokih in omejeno na čelu. Osnovni element v vodilni element, po katerem se ravnaajo ostali elementi.

Linija je osnovna napadna oblika premikanja. Omogoča dobro vodoravno razkropljenost in največjo ognjeno moč na čelu. Poveljnik enote določi sredinski element, po katerem se ravnaajo ostali elementi. Pri stiku s sovražnikom in pred jurišem, se enote prerazporedijo v strelsko linijo.

»V« oblika se uporablja takrat, ko sovražnikova situacija ni jasno definirana, poveljnik enote pa zahteva veliko ognjeno moč na čelu in bokih.

Klin se uporablja, kadar sovražnikova situacija ni točno definirana. Ta oblika premikanja omogoča veliko ognjeno moč na čelu in bokih. V stiku s sovražnikom omogoča, da bo lahko vedno eden od elementov izvajal manever.

Ne glede na to, katera oblika premikanja ali vrsta organiziranosti se uporablja, mora biti element SKOV vedno v takem položaju, da lahko podpira izkrcani element (po Jurkoviču, 2006, str. 89 - 93).

5.3 ZMOŽNOSTI IN OMEJITVE OPREME V POGOJIH OMEJENE VIDLJIVOSTI

Motorizirana pehota s SKOV je za bojna delovanja zelo dobro opremljena in primerljiva z vsemi podobnimi enotami v svetu. Voznik SKOV je za vožnjo ponoči opremljen z ojačevalnikom svetlobe - pasivnim opazovalnim periskopom CODRIS.

Namerilec SKOV ima za opazovanje in merjenje na razpolago dve kameri iz katerih slika se avtomatično prenaša na LCD monitor namerilca. Dnevna in termovizijska kamera sta

nameščeni na oborožitveni postaji in omogočata krožno 360° opazovanje. V primeru omejene vidljivosti; dima, megle, noči lahko namerilec izbere za opazovanje in namerjanje sliko iz termovizijske kamere.

Poveljnik oddelka opazuje iz vozila skozi dnevne periskope ob pogojih slabe vidljivosti pa opazuje okolico vozila na LCD monitorju na katerega se mu prenaša izbrana slika namerilca. Z izbiro slike iz termovizijske kamere in vodenjem ter usmerjanjem namerilca, ko to ne ovira ognjenega delovanja, lahko opazuje okolico vozila.

Izkrčni del je lahko opremljen z ojačevalniki svetlobe (loris), ki v pogojih mraka in noči povečajo zmožnosti opazovanja in bojnega delovanja izkrčnega dela. Oslepljeni pa so lahko z bliski orožja in eksplozijami granat in min. Rezultat tega, je zmanjšano opazovanje in varovanje na bokih in začelju. Za bojevanje v pogojih slabe vidljivosti morajo vojaki pripraviti namerilne naprave, orožje in strelivo, ki se dopolni z označevalnimi strelivom v razmerju 1:4.

Vreme, dim in prah kot dejavniki vplivajo na opremo za opazovanje v pogojih omejene vidljivosti. Učinkovitost naprav za opazovanje (IR ,ojačevalniki svetlobe) se zmanjša v deževnem vremenu, ob sneženju, megli in dimu, še najbolj pa ti dejavniki vplivajo na naprave, ki izkoriščajo svetlobo zvezd in lune. Njihova učinkovitost se precej zmanjša v temnih nočeh.

Nekoliko manj pa ti dejavniki vplivajo na sredstva za opazovanje, ki delujejo na principu detekcije temperaturnih razlik objektov v naravi (termalne kamere). Njihovo uporabnost zmanjšujejo le močne nasičenosti z delci v ozračju (prah, namenska sredstva, dež, sneg).

Te omejitve diktirajo počasnejše premikanje, zahtevajo manjše razdalje in zmanjšujejo učinkovitost bočnega in začelnega varovanja. Zmožnost zaznavanja ciljev, kontroliranje ognjenega delovanje in koordinacija med izkrcano pehoto ter elementom SKOV 8 x 8 Svarun je v teh pogojih zelo otežena. Zato morajo poveljniki preveriti svoje opazovalne naprave pred bojnim delovanjem in ugotoviti učinkovanje svetlobe, vremena in dima na to opremo. Vidljivost se med izvajanje bojnih delovanj lahko spreminja, kar zahteva nenehno kontroliranje opazovalnih naprav (po Jurkoviču, 2006, str. 133 – 134).

Zmanjšanje vidljivosti ima na delovanje naslednje učinke:

- ✓ Psihološke in fizične, kar pomeni da bo storilnost posameznikov zmanjšana zaradi povečanja fizičnega in mentalnega stresa. Rezultat sta lahko povečan strah in utrujenost, ki bosta zmanjšala bojno učinkovitost;
- ✓ Oborožitev, pri kateri je učinkovit doseg orožja zmanjšan. V temi lahko plamen iz ustja cevi izda lokacijo orožja, vendar pa lahko vseeno megla in dim prikrijeta sledi;
- ✓ Opazovanje in pridobivanje ciljev pomeni da se bo prepoznavanje in lociranje ciljev ter identifikacija enot pojavila na znatno krajših razdaljah. Zaslepitev lahko vpliva na človeško oko in nekatere naprave za opazovanje;
- ✓ Premikanje je zaradi težje orientacije in hitrosti zmanjšano;
- ✓ Hitrost dela pomeni da veliko značilnih nalog na bojišču, vključno z RKB-opazovanjem in dekontaminacijo zahteva dodaten čas. Sicer pa bodo pogoji slabe vidljivosti zagotavljali prikrivanje, ki bo omogočilo lažje dokončanje naloge (po Infantry Platoon Tactics, 1999, str. 6 – 85).

6 OFENZIVNA DELOVANJA

Temeljni cilj ofenzivnih delovanj je uničenje sovražnika in njegove volje do boja, kar najlažje dosežemo tako, da se prebijemo skozi njegove prve linije ter napademo njegova poveljniška mesta, logistične baze in enote za ognjeno podporo. Ofenzivna delovanja pa izvajamo zaradi zavzetja odločilnega zemljišča, da ugotovimo sovražnikov razpored in jakost, zaradi zavajanja ali zadrževanja sovražnika.

6.1 ZNAČILNOSTI OFENZIVNIH DELOVANJ

Oddelki in vodi načeloma izvajajo ofenzivna delovanja v okviru čete ali četnih bojnih skupin, katerih motorizirane enote so dobro opremljene za ofenzivna delovanja z vidika ognjene moči, mobilnosti, oklepne zaščite ter zmožnost izkrcanega elementa, ki lahko vzpostavi stik z sovražnikom na kratkih razdaljah in ga uniči.

6.2 NAČELA OFENZIVNEGA DELOVANJA

V ofenzivnem delovanju so med načeli vojskovanja posebej pomembna načela presenečenja, osredotočenosti in prilagodljivosti ter dodatno še drznost.

6.2.1 Presenečenje

Motorizirane enote dosegajo presenečenja v ofenzivnih delovanjih z napadanjem sovražnika v času in na kraju, kjer tega ne pričakuje ali v obliki na katero ni pripravljen. Popolno presenečenje je zelo redko ključnega pomena, zadostuje že zadrževanje ali razbijanje sovražnikovih sil. Presenečenje upočasnjuje sovražnikovo reakcijo, moti učinkovitost poveljevanja in kontrole ter povečuje psihični šok vojakov in poveljnikov.

Motorizirane enote dosegajo presenečenje:

- z ustvarjanjem in ohranjanjem informacijske premoči, ki jo doseže s temeljitim izvidovanjem in nadzorom ter onemogočanjem sovražnikovega izvidovanja;
- z udari iz nepričakovanih smeri ali ob nepričakovanem času, ki jih omogočata sposobnost hitrega vkrcanega premika in sposobnost pehote, da se premika po vseh vrstah zemljišča;
- s hitrim spreminjanjem tempa delovanja.

6.2.2 Osredotočenost

Motorizirani oddelki in vodi dosegajo osredotočenost z združevanjem učinkov oborožitve vozil in pehotnih oddelkov. Pri tem ni potrebno združevati vozila in oddelke na enem mestu. Ker se v napadu premikamo preko zemljišča, ki ga je sovražnik pripravil za svojo obrambo, se s tem izpostavljammo njegovemu ognjenemu delovanju. Z združevanjem svoje bojne moči lahko zmanjšamo učinke in čas izpostavljenosti sovražnikovega ognjenega delovanja.

Motorizirana enota dosega osredotočenost s:

- pazljivim načrtovanjem in usklajevanjem, ki temelji na popolni analizi zemljišča in sovražnika ter na pravočasnem izvidovanju;
- določitvijo težišča in namensko uporabo sredstev, ki jo bodo podpirala;
- neprekinjenim zbiranjem informacij ter poznavanjem in razumevanjem situacije;
- s takšno razmestitvijo enot, ki omogoča osredotočenje učinkov;

6.2.3 Prilagodljivost

Nepričakovane sovražnikove aktivnosti, dejanski vpliv zemljišče, nepredvidljive priložnosti in ostale okoliščine v spreminjanju situacije povzročajo, da poveljnik prilagaja načrt med izvajanjem delovanja. Kontrola in spreminjanje hitrosti delovanja je ključnega pomena pri vzdrževanju iniciative, hkrati pa se morajo poveljniki zavedati, da je usklajenost z drugimi enotami merilo za uspešno izvedbo naloge.

Prilagodljivost omogočajo:

- ✓ poznavanje in razumevanje situacije;
- ✓ visoka taktična premičnost in svoboda manevra;
- ✓ izdajanje pripravljanih povelj in nalog po ukazu;
- ✓ pobuda podrejenih v okviru poveljnikove namere.

6.2.4 Drznost

Drznost navdihne vojake, da premagajo težave in nevarnost. Pomeni smelo izvajanje enostavnega načrta delovanja ob zavestnem zanemarjanju običajnih pomislov. Drznost je ključna za vsako ofenzivno delovanje in poveča možnost presenečenja. Odvisna je od poveljnikove sposobnosti predvidevanja priložnosti za delovanje, pravočasnega odločanja za izkoriščanje priložnosti in pripravljenosti za sprejemanje tveganja. Poveljniki morajo razumeti, kdaj in kje tvegati, načrtovati ukrepe za obvladovanje tveganja ter drzno delovati. Izmenjava bojnih informacij med poveljniki na vseh ravneh ter poznavanje in razumevanje situacije zmanjšujejo tveganje, vendar ne odstranjujejo vseh negotovosti, povezanih z bojem (po Škerbincu, 2007, str. 52 - 54).

6.3 ANALIZA BOJNIH FUNKCIJ MOTORIZIRANE ENOTE 8 X 8 V NAPADU

Motoriziran vod izvaja napad v okviru motorizirane čete, katera je sposobna z svojo sestavo izvajati bojne funkcije.

Manever - SKOV 8 x 8 Svarun je v prvi vrsti transportno vozilo, ki prinaša povečano mobilnost in taktično premičnost. Vozilo ima sicer dobro protiminsko in balistično zaščito, vendar je sama oborožitev prešibka. Slaba lastnost je tudi ta, da orožje na oborožitveni postaji ni predvideno za demontažo in delovanje s tronožca, tako da ga izkrcni del ne more uporabiti kot ognjeno podporo pri bojnem delovanju izkrcan. Možnosti uporabe SKOV 8 x 8 Svaruna v napadu so naslednje:

- nadzira/podpira premikanje pehote;
- daljna podpora, ki dopolnjuje podporo, ki se izvaja s pehotno oborožitvijo (če razmere in teren dopuščajo);
- blokada cilja napada;
- oskrba in evakuacija pehote;
- motoriziran napad in izkrcanje pehote na cilj (kadar je grožnja protioklepne orožja zelo nizka).

Ognjena podpora – Izvedba ognjene podpore je načrtovana od zgoraj navzdol, kar pomeni, da poveljnik čete dobi načrt ognjene podpore s strani bataljona. Ima pa možnost manjših popravkov s katerimi si izboljša možnost za svoj uspeh. Integrira rezultate svoje analize in določi ključne lokacije in cilje iz načrta ognjene podpore v sklopu četnih priprav na nalogo. Sodeluje s prednjimi opazovalci pri načrtovanju podpore in določanju prožilcev za uporabo in premikanje ognja. Poveljnik čete in prednji opazovalec se morata zavedati učinkov vseh

orožij ognjene podpore. Poveljnik čete v napadu uporablja ognjeno podporo za doseganje različnih taktičnih učinkov.

1. nevtraliziranje sovražnikovih oborožitvenih sistemov, ki ovirajo premikanje;
2. vezati ali nevtralizirati sovražnikove obhodne sile;
3. pripraviti sovražnikove položaje za napad; pripravljalna ognjena podpora se običajno uporablja med pripravljenim napadom, kjer je ogenj uporabljen na ključnih položajih pred pričetkom juriša;
4. za oviranje sovražnikovega opazovanja oziroma prikrivanje lastnega premika. Četa lahko izkoristi prednost dimne zaves v različnih oblikah manevra, npr. med zavajanjem nasprotnika oziroma obhodu;
5. v podporo preboja skozi oviro. Ognjena podpora lahko ovira ali izniči sovražnikove sile, ki nadzirajo oviro, prav tako pa lahko vežejo sovražnika v času preboja;
6. osvetlitev sovražnikovih položajev, kar mora biti vedno rezervni načrt v času nočnega napada.

Obveščevalna zagotovitev – informacijska tehnologija, ki se uvaja v uvajanjem oborožitvenih sistemov SKOV 8 x 8 Svarun (SITAWARE, BMS) nam poveča hitrost prenosa informacij do končnega uporabnika, saj se z digitalizacijo bojišča skrajšajo postopki pridobivanja obveščevalnih podatkov končnih uporabnikov. Težava se pojavi le, ko se enota izkrca in prične z bojnim delovanjem, ker sistem ostane v vozilu in je potrebno prenašati obveščevalne podatke še vedno preko sredstev zvez z glasom.

Premičnost, oviranje, preživetje – četa lahko dobi pridodane inženirce v podporo preboja skozi ovire oziroma v podporo manevra. Običajno je podpora v sestavi pionirskega voda. Inženirski vod ima v svoji sestavi opremo in sredstva s katerimi lahko prebija minske, protitankovske ali žične ovire.

Zračna obramba – z lastno oborožitvijo lahko izvaja četa ukrepe pasivne in aktivne obrambe, saj mitraljezi 12,7 mm in topovi 30 mm omogočajo delovanje tudi na cilje v zraku in sicer do elevacije 60°, kar pomeni, da omogočajo uspešno delovanje predvsem po helikopterjih in tudi nizkoletečih letalih. Četa prav tako lahko dobi pridodana protilatalska sredstva v obliki pehote in vozil, za katera mora v napadnem delovanju poskrbeti za njihovo varnost. Poveljnik čete mora poskrbeti, da se četa uri v postopkih pasivne in aktivne zračne obrambe. Prav tako mora četa imeti izdelane standardne operativne postopke za primer zračnega napada. Poveljnik čete mora predvidevati možnosti nasprotnikove uporabe letal in helikopterjev in upoštevati njihove koridorje.

Zagotovitev delovanja – glavna naloga logistične podpore v napadu je pomoč manevrskemu delu v ohranjanju napada. V napadu se logistična podpora izvaja čim bliže nasprotniku, seveda glede na taktično situacijo. Četna oskrba se nahaja eno terensko značilnost za četnimi vozili kadar je četa izkrcana, vendar mora poveljnik čete pri tem upoštevati tudi zaščito četne oskrbe in jo lahko zaradi tega tudi združuje z vozili. Kadar četa opravlja decentralizirane naloge, potem mora biti četna oskrba na lokaciji, s katere lahko podpira vse elemente čete. Med konsolidacijo in reorganizacijo se lahko premaknejo do prvih bojnih linij, da oskrbijo četo in evakuirajo ranjene. Poveljniško mesto čete – namestnik poveljnika čete poroča bojno stanje v poveljstvo bataljona in po potrebi zahteva popolnitev. Ključni dejavniki načrtovanja logistične podpore v napadu so:

- povečana poraba goriva (III. razred oskrbe), streliva (V. razred oskrbe) in sanitetnega materiala (II. razred oskrbe);
- povečano število žrtev;
- vzdrževanje in evakuacija vozil.

Poveljevanje – informacijska tehnologija, ki se uvaja z uvajanjem oborožitvenih sistemov SKOV 8 x 8 Svarun (SITAWARE, BMS) nam olajša tudi funkcijo poveljevanja s hitrejšim prenosom podatkov v obeh smereh (navzgor in navzdol).

6.4 VRSTE OFENZIVNIH DELOVANJ

Motorizirani vod izvaja ofenzivna delovanja v sestavi in bojnem razporedu motorizirane čete, ki izvaja naslednja ofenzivna delovanja:

- premik do stika;
- napad;
- izkoriščanje;
- preganjanje.

6.5 NAPAD V OMEJENI VIDLJIVOSTI

Ofenzivna delovanja v pogojih omejene vidljivosti zahtevajo podrobnejše načrtovanje, kot ofenzivna delovanja v pogojih dobre vidljivosti, zato so cilji napada načeloma manjši ter razdalje do njih krajše. Indirektni ogenj se načrtuje za osvetljevanje bojišča in prikovanje sovražnika na položajih. Vsak vojak mora popolnoma razumeti načrt napada enote. Če se napad izvaja ponoči, ta je lahko tih ali hrupen, pri katerem lahko uporabimo indirektni ogenj za osvetljevanje bojišča. V primeru stalnega osvetljevanja bojišča, izkrcana pehota poizkuša izkoristiti pogoje in čim prej izvesti naskok na sovražnika in zavzeti položaje. V primeru občasnega osvetljevanja pa izkrcana pehota ob osvetlitvi bojišča izvaja čim hitrejša premike in išče primerne zaklone. Tako postopoma napreduje do položajev za izvedbo naskoka.

Za orientacijo kot pomoč lahko uporabljamo indirektno ognjeno delovanje lastnih sil (artilerija, minometi). Poleg svetilnih min, ki sem jih že omenil, lahko izkrcana pehota sama uporablja naboje z označevalnim zrnem, s katerimi se izvaja korekcija ognja, dajanje signalov in kazanje ciljev.

Če želimo pridobiti prednost pred sovražnikom in ni mogoče učinkovito osvetljevanje bojišča, se lahko izvede napad z vkrcano pehoto, katera se izkrca pred ciljem skladno s taktično situacijo. Če pa želimo doseči element presenečenja se pa izvede napad z izkrcano pehoto ter prikritim približevanjem cilju.

Osvetljevanje bojišča se predhodno načrtuje. Načrt osvetljevanja je sestavni del načrta delovanja, ki usklajuje uporabo tehničnih pomagala/naprav in vključuje pravila z varnostnimi omejitvami, ki jih po vzpostavitvi bojnega stika ni treba več uporabljati. Načrt se zahteva po potrebi, načeloma pred končnim jurišem, izvaja pa se enako kot napad po dnevni svetlobi, omogoča lažjo kontrolo in hitre premike po bojišču ter boljše opazovanje sovražniku.

Dim se na bojišču uporablja v različne namene. Je sredstvo za trenutno in časovno za krajše obdobje maskiranje aktivnosti. Z uporabo dima med izvajanjem bojnih aktivnostmi pred sovražnikom zakrijemo vozila, lastne sile, premike vozila, onemogočimo opazovanje sovražnika oziroma zmanjšamo natančnost sovražnega streljanja, povzročimo napačno sklepanje sovražnika o številu vozil in lokaciji, povzročimo zmedo pri sovražniku, upočasimo napredovanje sovražnika.

Najpomembnejša prednost, ki se pridobi med napadom z izkrcano pehoto, ki uporablja prikrivanje je presenečenje.

Poveljnik mora vzporedno načrtovati napad z osvetljevanjem ter napad brez osvetljevanja bojišča že od linije razvoja do cilja, kajti tako ima na voljo osvetljevanje, če bi bilo potrebno. Za napad se lahko odloči z izkrcano pehoto ali vkrcano.

Izkrcana pehota oziroma njeni elementi se premikajo od zbirnega območja do napadnih položajev kot del četnih sil za napad. Poveljnik čete usmerja in nadzira priprave na nalogo v zbirnem območju. Pri tem uporabljajo oblike in tehnike premikanja določene s strani poveljnika čete oziroma četne bojne skupine. Čas za pripravo četi omogoča da izvede pripravo na boj, da ponovi postopke in da se logistično oskrbi. Glede na informacijsko tehnologijo (BMS, SITAWARE) lahko poveljnik izvede načrtovanje med premikom z namenom pospešitve napada.

Poudarek je na naslednjih dejavnikih:

- Načrti morajo biti razumljivi, povelja natančna;
- Zahtevan je dodaten čas za izvidovanje za vse ravni, če je mogoče podnevi;
- Rezerva mora biti bližje;
- Zahtevano je tesnejše usklajevanje s sosednjimi enotami;
- Posebno pozornost je potrebno nameniti maskirni disciplini – hrup in svetloba (luči).

Priprava opazovalnih sredstev za njihovo uporabo, kar vključuje samo montažo, preizkus delovanja, zagotovitev baterij itd. Če nam čas in taktična situacija dovoljujeta, poveljniki izvedejo izvidovanje poti, območja in področja ter opazovanje cilja med pogoji dobre vidljivosti.

Izvidovanje se izvaja vkrcano ali izkrcano ter po potrebi z uporabo neposrednega ali posrednega ognja. Pri načrtovanju njegove oblike je potrebno določiti, ali se osredotoči na sovražnika ali na zemljišče. Kadar se osredotoči na sovražnika, je njegova naloga poiskati ga in zbrati informacije o njem. Pomagamo si lahko tudi z podatki, ki smo jih pridobili s pomočjo tehničnih sredstev (BMS, SITAWARE, zveze, ukazi).

Izvidovanje poti - zajema pridobivanje podrobnih informacij o natančno določeni poti (informacij o cestišču in mostovih, ovirah, JRKB-kontaminaciji, bližini sovražnika) in o zemljišču ob poti, s katerega bi sovražnik lahko vplival na premik po poti. Lahko je orientirano na določeno pot ali pa bolj splošno na smer premika.

Število poti, ki jih lahko izviduje izvidniški vod, je odvisno od dolžine poti, njenih lastnosti in sovražnika. Če obstaja verjetnost bojnega stika s sovražnikom ali če je pot dolga in zahtevna, se lahko celoten izvidniški vod uporabi zgolj za izvidovanje ene poti. Če so poti kratke in ni pričakovan stik s sovražnikom, lahko izvidniški vod istočasno izviduje do največ tri poti.

Izvidovanje območja - Izvidovanje območja je usmerjeno delovanje za pridobitev informacij o sovražniku, vseh poteh, zemljišču in ovirah (vključno z JRKB-kontaminacijo) v območju, ki je določeno z jasnimi mejami. Ta oblika izvidovanja se običajno uporabi, kadar je situacija nejasna ali pa bataljon potrebuje informacije o prehodnosti.

Ključne naloge pri izvidovanju območja so:

- poiskati in poročati o sovražniku v območju;
- izvidovati določeno zemljišče v območju;
- poročati o vseh informacijah.

Poleg tega so lahko del izvidovanja območja tudi naslednje naloge:

1. izvidovanje vsega zemljišča v območju;
2. izvidovanje in klasifikacija vseh mostov;
3. iskanje možnih mest za prehod čez vodno oviro v bližini mostov;
4. izvidovanje in klasifikacija vseh nadvozov, podvozov in nevarnih mest na poti;

5. iskanje in odstranjevanje min ter drugih ovir v skladu z zmogljivostmi;
6. iskanje obhodov okoli naseljenih območij, ovir ali kontaminiranih območij.

Velikost območja, ki ga lahko izviduje izvidniški vod, je odvisna od nalog pri izvidovanju območja, moči sovražnika ter zahtevnosti zemljišča.

Izvidovanje področja - Izvidovanje področja je usmerjeno delovanje z namenom pridobiti informacije o sovražniku in zemljišču na nekem prostoru. Področje ni določeno z mejami, ampak gre za lokacijo, ki je ključna za delovanje bataljona. Je lahko večji prostor (npr. naselje, letališče), neka značilnost na zemljišču (greben, rob gozda) ali posamezna točka (most, zgradba). Ključne naloge pri izvidovanju področja so enake, kot so pri izvidovanju območja.

Načrtovanje izvidovanja - je neprekinjen postopek, ki se začne z določitvijo poveljnikovih zahtev po ključnih informacijah in dopolnjuje ob vsaki informaciji, ki vpliva na poveljnikove zahteve po informacijah. Te osredotočajo izvidovanje ves čas med načrtovanjem in izvajanjem delovanja.

Na podlagi zahtev S2 izdela matriko izvidovanja in nadzora, s katero natančno določi potrebne informacije, kraj in čas njihovega zbiranja ter enoto, ki je za zbiranje odgovorna. Prav tako za prioritete obveščevalne zahtevke predvidi način zbiranja informacij v primeru, ko je odgovorna enota pri tem onemogočena. S2 ob sodelovanju S3 uskladi načrt izvidovanja s konceptom manevra in ognjene podpore ter s trenutno in z načrtovano organiziranostjo sil. Pri načrtovanju izvidovanja mora sodelovati ves štab po svojih področjih.

Izvedba izvidovanja - Prikrto izvidovanje se izvaja s postopki in tehnikami, ki enoti omogočajo, da se izogiba stiku s sovražnikom. Učinkovito prikrto izvidovanje v bližini sovražnika se običajno izvaja izkrcano, z uporabo kritja in prikrivanja, ki ju nudi zemljišče. Pri stiku s sovražnikom se enote, ki izvajajo prikrto izvidovanje, umaknejo in poiščejo drug način ali lokacijo, da nadaljujejo z izvajanjem izvidovanja.

Enote, ki izvajajo prikrto izvidovanje, lahko ognjeno delujejo po sovražniku s klicanjem posredneognjene podpore. V tem primeru se morajo zavedati, da bo sovražnik predvideval, da je opazovanin bo poskušal poiskati naše sile, ki ga opazujejo.

Izvidniški vod običajno izvaja izvidovanje prikrto (po Škerbincu, 2007, str. 185 - 187).

Zaključna koordinacija se izvede na napadnih položajih, nato se izkrcani elementi premaknejo na svoje izhodiščne linije. Poveljnik lahko premika napadne sile proti izhodiščni liniji po eni poti pod njegovo kontrolo, v ofenzivnih delovanjih, ki se izvajajo na krajših razdaljah, pa lahko določi različne poti vsakemu oddelku. Ko enote prečkajo izhodiščno linijo, je premikanje neprekinjeno vendar še vedno dovolj počasno za doseganje prikritosti.

Enote lahko uporabljajo za premik eno izmed tehnik premika, za boljšo medsebojno koordinacijo premika so razdalje med enotami krajše, uporabljajo se signali ter radijska zveza med poveljniki vodov, vodnimi podčastniki in namerilci:

1. potovalni način (stik ni pričakovan);
2. potovalni s preskoki (stik s sovražnikom je možen, vodilni element se premika brez zaustavljanja, podporni element pa se periodično zaustavlja in varuje vodilni element);
3. premik z nadzorom (stik s sovražnikom je pričakovan, podporni element zavzame položaje in varuje, vodilni element se premika prikrto do položajev kjer on prevzame vlogo podpore, da se premakne podporni element na nove položaje).

Naslednja faza je manever, ki se definira kot uporaba premika v povezavi z ognjem in se uporablja za doseg prednosti glede na sovražnika in s tem omogoča doseg cilja. Manever je bistvo vsake taktične operacije in naloge. Kadar je to mogoče, mora poveljnik uporabiti manever za izogibanje sovražnikovih prednosti in za maskiranje namere lastne enote.

Zavaja sovražnika glede uporabe glavnih sil, uporablja presenečenje v povezavi z iniciativo, uporablja posredni premik. Poveljnik manevrira s svojimi enotami z namenom približevanja sovražniku za doseg prednostnega položaja, uničenja sovražnika ali ga prisiliti k umiku.

Kombinacija ognja in premika zahteva ognjeno podporo premiku, kjer deli enot ostajajo na mestu in zagotavljajo podporo manevrskemu delu, s tem da sovražniku onemogočajo delovanje po premikajočem delu. Sile v ognjeni podpori morajo zasesti položaje, ki omogočajo učinkovito zaščito in kritje, neovirano opazovanje in čisto cono delovanja. Ko je postavljena, je ognjena podpora zadolžena za onemogočanje sovražnika in aktivno opazovanje območja pred premikajočim se delom, ki odkriva nove sovražnikove sile in jih onemogoča. Podpora omogoča premikanje manevrskega dela in ohranjanje iniciative tudi kadar je le-ta pod opazovanjem sovražnika. Če nam konfiguracija terena omogoča in da sovražnik ne razpolaga z protiolepnimi sredstvi srednjega ali dolgega dosega, je možno oborožitvene sisteme SKOV 8 x 8 Svarun uporabiti za podporni ogenj pri manevru pehote.

Pri izvajanju manevra se mora izkoristiti vsako kritje ali zaščito, ki jo imamo na voljo, ter se izogibati odprtim območjem. Vsi elementi znotraj manevrskega dela morajo zagotavljati krožno varovanje, ter opazovati svoje območje odgovornosti. Premik je odvisen od terena in ti so v zaprtih terenih krajši kot v odprtih. Manever spravi sovražnika v podrejeni položaj s pomočjo uporabe ognja in premika.

Eden od oblik manevra je obhod, pri katerem se napadalec poizkuša izogniti glavnih sovražnikovih položajev za zavzetjem ciljev v sovražnikovem zaledju oziroma boku z namenom uničiti ga na njegovih trenutnih položajih. Bočni napad je oblika obhoda, kjer napad na sovražnikov bok vodi do sovražnikovega premika. Za uspeh je potrebno najti oziroma ustvariti bok, ki ga lahko napademo. Obhod je najbolj zaželena oblika manevra, saj ima napadalec najmanj izgub, medtem ko ima največ priložnosti, da uniči sovražnika. Obhod je osredotočen na:

- zavzetje terena;
- uničenje določenih sovražnikovih sil;
- zapreti sovražnikove poti izmika.

Če enota ne more obiti sovražnika, potem mora poveljnik hitro ukrepati. Hitro oceni situacijo in po potrebi izda dopolnilni ukaz, potem koordinira enoto in poskrbi da se uporabi dovolj velika bojna moč. Enota manevrira in išče sovražnikov šibki bok ali zaledje. Ko je sovražnik uničen, enota nadaljuje z nalogo. Ko je enota razmeščena in se premika proti jurišnemu položaju, enota prične z končnim razporejanjem svojih sil z namenom, da omogoči prehod skozi jurišne položaje z minimalno izgubo časa. Podporne sile morajo biti na položaju preden skupina za napad pride do jurišnega položaja.

Če je napad odkrit med premikanjem in so enote dovolj blizu cilja, se takoj preide v fazo juriša. Poveljnik izkrcane pehote takoj prerazporedi svoje enote v strelsko linijo ter prične z izvajanjem premikanja in ognjenega delovanja.

Izkrcana pehota mora načrtovati uporabo vseh sredstev za nočno opazovanje in s tem izvajati kontrolo premikanja ter zaznavanja sovražnikovih položajev. Če sovražnik osvetljuje bojišče med premikom enot, se v trenutku osvetlitve enote prikrijejo in počakajo da raketa ugasne. Če so enote zatečene na odprtem zemljišču, se takoj hitro in tiho izmaknejo iz osvetljevanega območja. Če napad ni odkrit pred doseganjem verjetne linije stika, se izkrcana pehota razvija v strelsko linijo in poroča poveljniku, ko je razvoj enot končan. Na povelje/ukaz poveljnika, se enote tiho in prikrito premaknejo naprej ter se orientirajo na sredinski element proti sovražniku in zelenim učinkom.

Izkrcana pehota izvede juriš na cilj po povelju ali če je napad odkrit s strani sovražnika. Kot v pogojih dobre vidljivosti, mora biti juriš odločen in agresiven z uporabo kratkih pretekov od

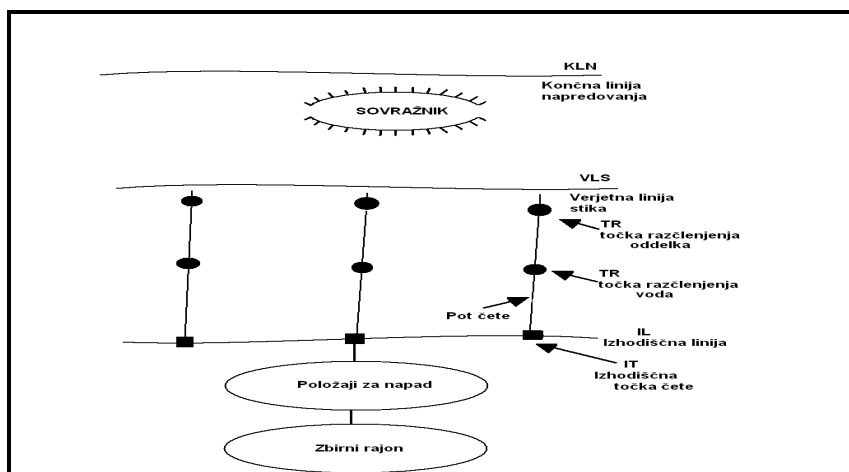
položaja do položaja. Enote v fazi juriša morajo pridobiti ognjeno premoč zaradi varnejšega premikanja. Pri tem se lahko uporabljajo označevalni naboji, kot pomoč pri kontroli in porazdelitvi ognjenega delovanja. Enote ne smejo prečkati končno linijo napredovanja. Tako po zavzetju cilja, poveljnik izkrcane pehote poroča poveljniku elementa SKOV in določi se vodiče za usmerjanje vozil na položaje. Ostali del izkrcane pehote uničuje preostale sovražnikove položaje ter izvaja priprave za protinapad. Vzpostavijo se opazovalne točke, vendar ne preko linije omejitve napredovanja. Enota se konsolidira in reorganizira.

Kadar poveljnik načrtuje napad brez osvetljevanja bojišča in z uporabo prikrivanja, bo uporabljal naslednje kontrolne ukrepe:

- Položaji za napad morajo biti določeni na kratki razdalji od cilja napada in zagotavljati prikrivanje in zaščito ter lahek dostop in izmik. Napadni položaji se posedajo le za kratek čas in sicer le za sprejem končnih usmeritev in koordinacije;
- Izhodiščna točka (IT), da so vsi premiki v napadu usklajeni, je pomembno da se izkrcani pehote določijo točke, katere prečkajo na izhodiščni liniji;
- Izhodiščna linija (IL) je določena za usklajevanje napadnih sil in izvidniških elementov pred začetkom izvajanja napada;
- Točka razčlenjevanja (TR) so mesta na katerih poveljniki vodov prevzamejo kontrolo nad vodi od poveljnikov čet, Točke razčlenjevanja so dovolj blizu, da se enote še lahko razvijejo pred verjetno linijo stika;
- Pot premika je pot, ki jo poveljnik voda izbere od vodne točke razčlenjevanja do oddelčne točke razčlenjevanja;
- Verjetna linija stika (VLS), poveljnik čete načrtuje popolno linijo razvoja pred premikom naprej, na najbolj verjetni liniji stika. V primeru da napad ni odkrit s strani sovražnika do verjetne linije stika, enote napredujejo dokler niso odkrite oziroma dokler ni povelja za juriš;
- Cilj je vsakemu vodu določen s strani poveljnika čete, ki je del četnega cilja. Sestavljen je iz elementov za lahko prepoznavno in značilnosti na zemljišču;

Končna linija napada (KLN) določi poveljnik čete zaradi preprečevanja delovanja indirektnega ognja po lastnih silah. Predstavlja lahko prepoznavne značilnosti na zemljišču, ki mora biti vidna tudi v pogojih slabše vidljivosti. Sile v jurišu končne linije napada ne smejo prečkati, kajti ta linija omogoča delovanje indirektnega ognja preko cilja juriša brez ogrožanja lastnih sil (po Jurkoviču, 2006, str. 136 – 139).

Slika 12: Fazne linije in točke razčlenjevanja

Vir: SKOV PATRIA 8×8, Osnutek - začasna navodila (2008, str. 138)

Napad z vkrcano pehoto. Za napad se lahko odloči tudi z vkrcano pehoto in s tem vzdržuje moment napada proti sovražniku, ki je posedel položaje pripravljene na hitro, kar omogoča

enoti da se hitro približa cilju ter vzdržuje bojno moč enote. Med napadom ponoči kot pogoju omejene vidljivosti, se vkrcana pehota premakne do zadnjega prikritega in zaščenega položaja pred ciljem. Izkrkana pehota prične z izvajanjem končnega juriša na cilj, po potrebi uporablja osvetljevanje, kar pomaga k hitri nevtralizaciji sovražnika, element SKOV 8 x 8 Svarun pa jo pri tem podpira z ognjenim delovanjem. Med jurišem mora poveljujoči element SKOV 8 x 8 svarun še posebej kontrolirati ognjeno delovanje ter za prenos ognja uporabiti predhodno dogovorjene pirotehnične signale. Takoj po zavzetju cilja, se element SKOV 8 x 8 Svarun hitro premakne na območje cilja, za kar enota lahko uporabi vizualne signale ali signal preko sredstev zvez.

Linija razvoja je v tem primeru na zelo kratki razdalji od cilja napada, načeloma v dometu ognjenega delovanja elementa SKOV 8 x 8 Svarun. Naloga elementa SKOV 8 x 8 Svarun je podpora izkrcane pehote z ognjem oziroma z ognjem in premikom. Ognjene položaje, sektorje ognja in pot premika do cilja se elementu SKOV 8 x 8 Svarun določi v povelju za delovanje poveljnika čete. Za vsako vozilo poveljujoči elementa SKOV 8 x 8 Svarun določi ognjene položaje in sektorje ognja.

Prav tako opredeli, na kakšen način bo kontroliral ognjeno delovanje, pot premika izkrcane pehote in območje cilja, ki ga po zavzetju posede element SKOV. Element SKOV 8 x 8 Svarun se mora premakniti na podporne položaje med pogoji dobre vidljivosti. Če obstaja možnost odkritja zaradi hrupa motorjev, se približa podpornim položajem kolikor je to mogoče ter jih na ukaz/povelje nadrejenega posede v določenem trenutku. Od teh položajev element SKOV 8 x 8 Svarun pošlje opazovalca naprej na podporne položaje, ki izviduje sektorje ognja ter pri kasnejšem zavzemanju položajev pomaga usmerjati vozila. Element SKOV 8 x 8 Svarun nato začne z podporo izkrcane pehote z ognjem ali z ognjem in premikom. Načeloma se element SKOV 8 x 8 Svarun ne premakne oziroma ognjeno deluje dokler izkrcana pehota ne prične z jurišem na cilj. Element SKOV 8 x 8 Svarun se po zavzetju cilja hitro premakne na območje cilja in posede prikrte položaje. Izkrcana pehota zagotavlja usmerjanje vozil na določene položaje preko cilja juriša. Konsolidacija in reorganizacija.

Konsolidacija sestoji iz postopkov zavarovanja cilja in priprav na sovražnikov protinapad. Poveljnik čete ali četne bojne skupine določi v svojem povelju za delovanje položaje in postopke voda, ki se izvedejo v konsolidaciji na cilju. Postopki konsolidacije voda na cilju sestojijo:

- posedanje položajev določenih v povelju za delovanje (SKOV 8 x 8 Svarun na zaščenih in prikritih položajih, če je mogoče in z določenimi sektorji ognjenega delovanja);
- vzpostavitev ožjega zavarovanja in vzajemne podpore med oddelki in sosednjimi enotami;
- uničenje položajev sovražnika, ki še nudijo odpor ter zavarovanje vojnih ujetnikov;

Reorganizacija sestoji iz postopkov za pripravo in nadaljevanje bojnih delovanj.

6.6 DRUGA OFENZIVNA DELOVANJA

Izkoriščanje in preganjanje sledi uspešnemu jurišu. Z izkoriščanjem in preganjanjem enote držijo sovražnika v negotovosti in uničijo njegove umikajoče dele in zmožnosti za nadaljnji odpor. Enote velikosti voda sodelujejo v izkoriščanju in preganjanju kot del večje enote. Izkoriščanje in preganjanje je sestavljeno iz hitrih premikov z vkrcano pehoto in na daljše razdalje v pogojih dobre vidljivosti. Delovanju z izkrcano pehoto se izogibamo in jo zmanjšano na minimum. Vodi izvajajo pogoste obhode in hitre napade. Med izvajanje izkoriščanja in preganjanja se uporabljajo načeloma samo dopolnilna povelja. Ker je med temi delovanji na voljo premalo časa, uporabljamo postopke opisane v SOP-ih, ki so nam v pomoč pri kontroli in koordinaciji delovanja (po Jurkoviču, 2006, str. 139).

7 ZAKLJUČEK

Motorizirana oddelki in vodi velikokrat izvajajo ofenzivna delovanja v pogojih omejene vidljivosti. Ti pogoji se ne smejo jemati kot nenavadni ali posebni pogoji, temveč kot dejstvo za katerega je potrebna iznajdljivost in predvidevanje, da se čim bolje uporabi vse dodane prednosti in se jih izkoristiti za doseganje presenečenja.

Enotam je potrebno zagotoviti takšna vozila, ki bodo omogočala učinkovito izvajanje nalog, zagotavljala premičnost, prehodnost in minimalno utrujenost posadke, hkrati pa tudi enostavna za uporabo in vzdrževanje. Nenazadnje bi bilo zaželeno, da bi bila le- ta kompatibilna znotraj Slovenske vojske in enotami članicami zveze Nato, saj Slovenska vojska izvaja naloge tako na ozemlju republike Slovenije kot tudi izven njega, predvsem v operacijah v podporo miru, kjer je potrebno, da se zagotavlja visoka stopnja avtonomnosti enot, njihova varnost, premičnost, učinkovitost, pa tudi kompatibilnost z ostalimi enotami, udeleženi v teh operacijah.

Z nakupom kolesnih oklepnikov s pogonom 8X8 pa bo Slovenska vojska svoje naloge opravljala s temi vozili (npr. BiH, Afganistan...), seveda po uspešno opravljenem procesu vojaškega izobraževanja in usposabljanja v pehotno motoriziranih enotah (74. MOTB), ki so (bodo) opremljene s srednjimi kolesnimi oklepnimi vozili SKOV 8x8 Svarun.

Pri opravljanju nalog znotraj vojske, se pogosto podamo na cesto ali brezpotje v različnih pogojih vidljivosti (izvajanje patrolj), kjer se srečujemo z različnimi težkimi razmerami in ovirami, ki nam otežujejo vožnjo z vozili, ki jih uporabljamo za opravljanje nalog. Pogosto nam gibanje otežujejo težke vremenske razmere, ki zahtevajo posebno opremljeno vozilo, ki skupaj z usposobljenim voznikom zmore opraviti zadano nalogo. Za upravljanje z vozili se morajo vozniki usposobiti za pravilno uporabo, tekoče vzdrževanje in upravljanje v različnih vozniških, zemljiških in vremenskih razmerah (prav tako je pomembna priprava vozila za zimsko oziroma letno delovanje). Vojake je treba usposobiti in izuriti za izvajanje namenskih bojnih nalog, da pridobijo teoretična in praktična specialistična znanja, veščine in spretnosti, ter jih usposobiti za izvajanje nalog tako v miru kot tudi v boju.

Glavne razlike med delovanji podnevi in ponoči:

- Nasprotnikovo delovanje s puškami ne more biti merjeno, razen na krajših razdaljah, na vseh razdaljah pa je treba pričakovati ogenj mitraljezov na usmerjenih linijah;
- Sluh nadomesti vid kot prevladujoč naraven čut, zato je tišina zelo pomembna;
- Brez pomagal za nočno bojevanje so navadno cilji vidni samo kot obris za obzorju. To poveča pomembnost nizkega premikanja na zemljišču, opazovanja iz skritih položajev in odkrivanja nasprotnika na obzorju;
- Zaradi težav pri ohranjanju smeri je zelo zaželeno predhodno dnevno izvidovanje, posebej za poveljnike vodov in patrolj;
- Nadziranje je težko. Zaprta formacija je normalna, razen ob polni luni ali jasni noči (zvezdnati), ki bo dovolila bolj odprto formacijo;
- Čeprav lahko oprema za nočno bojevanje naredi nasprotnika manj ranljivega na nepričakovan napad, omogoča uporaba teh pomagal napadalcu prednost pri orientaciji in uporabi merjenega ognja;
- Svetleči naboji lahko izdajo položaj strelca.

Na začetku naloge sem si zadal dva cilja raziskave. Prvi cilj je, ugotoviti, kakšni so postopki vozila pri premikanju ter uporabi tehnike za lažje opazovanje v pogojih omejene vidljivosti. Ugotovil sem, če želimo zmanjšati sovražnikovo prednost, moramo uporabljati tehnike premikanja, ki nam omogočajo, da vzpostavimo stik z najmanjšim možnim elementom

lastnih sil. To pomeni, da je čelni element najmanjši element enote. Ostali del enote pa mora biti

pripravljen, da zagotovi podporni ogenj elementu, ki se premika na čelu. Načeloma, ko je enota vkrcana, vodi vod en SKOV na čelu. Ko je enota izkrcana, načeloma vodi vod ena ognjena skupina na čelu. Prav tako pa je tukaj pomembna izurjenost posadke vozila z uporabo razpoložljive tehnike za opazovanje, kot je pasivni opazovalni periskop CODRIS, dnevna in termovizijska kamera, ki jih posadka uporablja v pogojih omejene vidljivosti.

Drugi cilj je ugotoviti zmožnosti zagotavljanja SKOV 8 x 8 Svarun vseh bojnih funkcij pri izvedbi ofenzivnega delovanja. Ugotovil sem da motorizirani vodi uporabljajo SKOV 8 x 8 Svarun za izvajanje manevra, kajti vozilo ima dobro protiminsko in balistično zaščito, vendar je sama oborožitev prešibka. Uporabljajo se tudi za izvajanje ognjene podpore, za obveščevalno zagotovitev, za premičnost, oviranje in preživetje, zračno obrambo, zagotovitev delovanja ter poveljevanja.

Z razvojem kolesnih oklepnih vozil in modernizacijo Slovenske vojske ter sprejemom odločitve o nabavi vozil SKOV 8x8 Svarun smo dobili enkratno priložnost, da svoje enote opremimo z vozili, ki lahko enotam zagotovijo visoko stopnjo premičnosti, dobro ognjeno delovanje, visoko stopnjo zaščite pred strelnim orožjem kot tudi protioklepnimi minami, ter naprave za opazovanje, ki omogočajo učinkovito delovanje v pogojih slabe (omejene) vidljivost. Njihova pomanjkljivost je, da so glede na njihovo ognjeno moč ranljivi na topove kot tudi ročna protioklepna orožja. Nevarnost za SKOV 8 x 8 Svarun predstavlja tudi aktiviranje eksploziva v bližini SKOV 8 x 8 Svarun, bombni samomorilci, ki se z civilnim vozilom razstrelijo v bližini SKOV 8 x 8 Svarun in pa protitankovske mine, ki lahko povzročijo katastrofalne posledice za posadko, če vozilo ni zaščiteno proti minam.

LITERATURA

1. BRATUN, Zvonimir. Vojaška geografija I. FDV, Ljubljana, 2005.
2. JURKOVIČ, Stanko. Skripta. Začasno navodilo. Motoriziran oddelek - vod. SKOV 8×8 »Patria«, PDRIU, 2009.
3. SKOV PATRIA AMV 8×8. Osnutek - začasna navodila. Navodila za uporabo in osnovno vzdrževanje. MORS, SV, 2008.
4. CESTNIK, Andrej, Bojevanje MOTČ, učno gradivo.
5. ŠKERBINC M., BOŽIČ D., ZAKRAJŠEK P., PETEK A. Lahki pehotni (motorizirani) bataljon. Poveljstvo za doktrino, razvoj, izobraževanje in usposabljanje, Ljubljana, 2007.
6. Termovizija, Fotona d.d., Ljubljana, 1995.
7. FURLAN, Branimir, Rečnik Davorin in drugi, Vojaška doktrina, Ljubljana, 2006.
8. DOMJANIČ, Mario, Motoriziran vod v premiku, Zaključna naloga, Ljubljana, 2008.

VIRI

1. Infantry Tactical Doctrine, Volume 1, The Infantry Company Group. Infantry Platoon Tactics (Pamphlet No. 3). Ministry of Defence, London, 1999.
2. Vlada republike Slovenije: Srednjeročni obrambni program 2005- 2010. Junij, 2005.

SEZNAM SLIK IN TABEL

Slika 1: Prikaz organiziranosti motoriziranega voda SKOV.....	5
Slika 2: Običajna sestava poveljstva voda SKOV.....	5
Slika 3: Sedežni raspored oddelka SKOV.....	6
Slika 4: Izstrelitev dimnih granat iz SKOV.....	12
Slika 5: Prikaz opreme za opazovanje iz vozila.....	16
Slika 6: Premik SKOV v varovanju v preskokih.....	20
Slika 7: Premik voda z varovanjem.....	20
Slika 8: Premikanje voda v obliki kolone ko stik z sovražnikom ni verjeten.....	21
Slika 9: Načelna razporeditev voda SKOV v koloni s sektorji opazovanja.....	21
Slika 10: Načelna razporeditev vozil v klinu s sektorji opazovanja.....	22
Slika 11: Načelna razporeditev voda SKOV v liniji s sektorji opazovanja.....	22
Slika 12: Fazne linije in točke razčlenjevanja.....	32
 Tabela 1: Taktični podatki vozila Svarun.....	 9

SEZNAM UPORABLJENIH KRATIC

KRATICA	POMEN
BMS	Battle Management Sistem (sistem za podporo bojevanja)
IR	Infrardeča svetloba
RPOO	Ročno protioklepno orožje
RWS	Remote Weapon Station (daljinsko vodena oborožitvena postaja)
SKOV 8 x 8	srednje kolesno oklepno vozilo 8 x 8
SOP	Standardni operativni postopek

IZJAVA O AVTORSTVU

V skladu s SOP – ŠČ02/004 za oblikovanje zaključne naloge kandidatov in slušateljev Šole za častnike, številka 804-200/2009-1, z dne 2.4.2009, spodaj podpisani Dejan Balažic, rojen 01.05.1976 v Murski Soboti, izjavljam, da sem avtor zaključne naloge z naslovom:
Premiki in ofenzivno delovanje motoriziranega voda SKOV 8 X 8 v pogojih slabe vidljivosti.

Dejan Balažic